

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Vývoj a prevence drogové kriminality v okrese Teplice po roce 1989

Bc. Pavel Čondl

© 2012 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Akademický rok 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pavel Čondl

obor Veřejná správa a regionální rozvoj - k.s. Most

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název tématu: **Vývoj a prevence drogové kriminality v okrese
Teplice po r. 1989**

Struktura diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Charakteristika drogové scény okr. Teplice
4. Trendy v užívání drog v okr. Teplice po roce 1989
5. Specifika a charakteristika tr. činnosti v souvislosti s užíváním drog
6. Předpokládaný vývoj v oblasti drogové kriminality
7. Charakteristika a vývoj prevence v okr. Teplice po roce 1989
8. Literární rešerše
9. Závěr
10. Seznam literatury
11. Přílohy

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj a prevence drogové kriminality v okrese Teplice po roce 1989 " jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Duchcově dne 3.4. 2012

Pavel Čondl

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr . Janě Borské , za spolupráci a odbornou pomoc při zpracování diplomové práce.

Vývoj a prevence drogové kriminality v okrese Teplice po roce 1989

Souhrn

V práci se zabývám vývojem drogové kriminality a drogové scény, včetně její charakteristiky v okrese Teplice po roce 1989. Jejich ovlivnění podmínkami regionu, oblíbeností a četností nejčastěji užívaných drog. Jak je ovlivněn nápad trestné činnosti drogovou kriminalitou a její provázanost. Okolnostmi vztahu mezi nabídkou a poptávkou po droze, což ovlivňuje její cenu. Popsání jednotlivých státních institucí, které se podílejí na boji s drogovou kriminalitou a které současně pracují na poli prevence. Charakteristikou prevence a její možné aplikace.

Summary

In my career I deal with both development of the drug criminality and the drug scene, including its characteristics in Teplice region after the year 1989, in particular the influence of the region conditions, how the concrete drug is popular and how frequently is used, how the committing crimes is influenced by drug users and its interconnection, further there is described the relation of the offer to the demand for a concrete drug which sets out its price, the description of particular state institutions who both fight the drug criminality and prevent from it, such as the characteristics of the prevention and its application in real cases.

Klíčová slova:

drogová scéna
drogová kriminalita
droga
prevence
poptávka
nabídka
závislost

Keywords:

drug scene
drug-Related crime
drug
prevention
demand
orfee
dependence

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Cíl práce a metodika	10
2.1 Cíl práce.....	10
2.2 Metodika.....	10
2.2.1 Sběr dat	11
2.2.2 Dotazník.....	11
2.2.3 Třídění dat.....	11
3 Charakteristika drogové scény v okrese Teplice	12
3.1 Pojem drogová kriminalita	12
3.2 Pojem drogová scéna, charakteristika	12
3.2.1 Uzavřená	13
3.2.2 Otevřená.....	13
3.3 Charakteristika drogy	13
3.4 Dělení drog	14
3.5 Právní předpisy	15
4 Trendy v užívání drog v okrese Teplice po roce 1989.....	17
4.1 Trendy v užívání drog	17
4.1.1 Marihuana neboli konopí.....	18
4.1.2 Pervitin.....	19
4.1.3 Heroin	19
4.1.4 Kokain.....	20
4.1.5 Těkavé látky.....	20
4.2 Aplikace drogy.....	21
5 Specifika trestné činnosti v souvislosti s užíváním drog	22
5.1 Stav drogové problematiky ČR před rokem 1989 a její vývoj	22
5.2 Aktuální stav v ČR.....	26
5.2.1 Drogová scéna v ČR.....	28
6 Předpokládaný vývoj v oblasti drogové kriminality.....	32
6.1 Charekteristika okresu Teplice	32
6.2 Vývoj trestné činnosti okresu Teplice.....	35
6.3 Odhalování a objasňování trestné činnost v okrese Teplice.....	36
6.3.1 Vyhodnocení počtu realizovaných osob v okrese Teplice pro trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami.....	37
6.3.2 Vyhodnocení vývoje pachatelů tr. činu nedovolená výroba a nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy v okrese Teplice s ohledem na pohlaví pachatele.....	38
6.3.3 Vyhodnocení pachatelů realizovaný pro distribuci OPL z hlediska distribuované drogy.....	39
6.4 Vývoj v okrese Teplice s ohledem na druh drogy	40
6.4.1 Zajištěné množství drog v okrese Teplice	42
6.5 Činnost policie	45
6.6 Ekonomie - součást drogového obchodu.....	46
6.7 Argumenty společnosti.....	47
6.8 Činnost a zájem společnosti.....	47
6.8.1 Příčiny neschopnosti společnosti v boji proti drogám.....	48

6.9	Přehled vývoje pohybu cen nejdostupnějších omamných a psychotropních látek a jedů v okrese Teplice	49
6.9.1	Přehled cen v okrese Teplice	49
6.10	Fáze vývoje v okrese Teplice.....	50
6.10.1	Léta 1989-1993.....	51
6.10.2	Léta 1994-1998.....	52
6.10.3	Léta 1999 – 2010.....	52
6.11	Výzkum uživatelů drog	53
6.12	Trestná činnost ve spojení s drogou	54
6.13	Sociální, zdravotní, ekonomické a sociální aspekty drogové závislosti.....	55
6.14	Pravidlo nabídky a poptávky	56
7	Charakteristika a vývoj prevence v okr. Teplice po roce 1989	58
7.1	Závislost, vznik závislosti a charakteristika	58
7.2	Subjekty protidrogové politiky a jejich role	62
7.3	Prognóza vývoje.....	65
7.4	Prevence.....	65
7.5	Primární prevence	66
7.6	Sekundární prevence	67
7.7	Terciární prevence.....	68
7.7.1	Organizování prevence	68
7.8	Terénní programy	69
8	Závěr	70
9	Použitá literatura.....	72
9.1	Internetové zdroje.....	72
10	Seznam tabulek, grafů a příloh.....	74

1 Úvod

Nelegální a nezákonné zacházení s omamnými a psychotropními látkami a jedy, problematika jejich omezení a současné potlačení distribuce, formy šíření, aplikace a užívání je společností nejen v celém světě, ale i v České republice vnímáno jako velmi závažný sociální a společenský problém, který v jeho konečné fázi ohrožuje životy, zdraví, sociální vztahy a bezpečnost. V současnosti tento problém vede také k mnohým osobním a rodinným problémům, které v konečných fázích a důsledcích přinášejí neshody do života jedincům a celé společnosti, a ze všeho nejvíce ohrožuje zdraví a v některých případech přináší i smrt závislostí na drogách postiženým jedincům. Z těchto projevů a pro tyto skutečnosti a důvody si je i Česká republika, stejně jako společnost na celém světě, vědoma rostoucího a hrozícího nebezpečí a registruje, vnímá a reaguje na jeho dopady, a současně si uvědomuje, že v tomto prostředí se ocitá nejen jako země cílová, kdy zde drogy a omamné a psychotropní látky končí pro konečné uživatele, ale s ohledem na svoji zeměpisnou polohu i jako země tranzitní. Jak vyplývá z mezinárodních dohod, smluv a ujednání, podepsaných a schválených Českou republikou v souvislosti se zneužíváním, distribucí a užíváním omamných a psychotropních a návykových látek vyplývá, snaží se aktivní činností působit v boji proti těmto nezákonným jevům. Jejím cílem je zajistit a vyvážit a pokud možno co nejvíce omezit přístup k drogám a omamných a psychotropních látek a docílit snížení nabídky a poptávky po drogách.

Pokud má naše současná společnost z obecného pohledu v boji proti drogám velmi dobré výsledky, a jak je možné konstatovat ze statistik a vyhodnocení, že v naší společnosti se to daří, tak je to především zásluhou soustavného a aktivního boje proti drogové kriminalitě a v realizaci podpůrných preventivních programů. Zejména je to pak udržování výskytu zdravotních následků a výskytu nemocí, zastoupených různými infekčními nemocemi, na nízké úrovni, respektive se daří je více nešířit. Je kladen důraz na poskytování základních informací a pomoci v souvislosti s programy pro uživatele drog. Naopak v souvislosti s drogovou kriminalitou, ve srovnání s výskyty nemocí v souběhu s užíváním drog, se více šíří nelegální výroba drog (zejména pervitin), a to nejen ve velkém měřítku za účelem finančního zisku, ale i v lokálních podmínkách pro úzkou, uzavřenou komunitu.

Je to takzvaná domácí výroba, a tato skutečnost je zapříčiněna zejména díky jednoduchým výrobním postupům a nenáročným podmínkám výroby a dostupnosti látek ve volně dostupných lécích (Modafen , Solutan aj.) k jejich výrobě. V současně je také zaznamenán velký nárůst výroby konopných drog, co již není výsledkem pěstováním konopí koncovými uživateli v domácích podmínkách, pro bezprostředního uživatele a jeho blízké okolí, ale zejména a především rostoucí expanzi státních občanů vietnamské národnosti na tomto trhu, kteří v období posledních 4 let rozšířili pěstování konopí jako obchod v téměř ve velkoobchodních podmínkách a přizpůsobili je tak téměř na úroveň podnikání. A současné signály z drogových prostředí signalizují i zvýšenou míru na poli výroby pervitinu. I přes tyto některé dílčí, výše popsané, nepříznivé ukazatele, je Česká republika schopna reagovat na aktuální situaci v drogové kriminalitě a na drogové scéně a je schopna a připravena čelit hrozbám, které doprovázejí drogovou problematiku a souvisí s ní.

Úspěšné a standardní udržení těchto ukazatelů a jejich dílčích výsledků je však závislé na aktivní koordinaci a blízké spolupráci všech složek na úrovni státních orgánů, orgánů veřejné správy, občanských a nezávislých institucí i aktivní účasti samotných jedinců – závislých toxikomanů, kterých se drogová problematika bezprostředně dotýká. Drogy, jejich nelegální distribuce, výroba, šíření, jakož i užívání, však přinášejí i vedlejší ekonomické náklady, které stát a společnost musejí vynaložit jednak do léčby závislého narkomana, snahám jeho zpětného zařazení do společnosti, provozu a dotacím neziskovým organizacím, státních orgánů na všech stupních – centrálních, regionálních i místních, které se podílejí na eliminaci drogového obchodu, a to ať již z pohledu preventivní činnosti, tak i z pohledu represe. Jinou kapitolou je pak nelegální zisk drogových dealerů, výrobců a kartelů, na všech možných úrovních. Z globálního hlediska je možno zmínit mezinárodní prvek organizovaného zločinu, pohledem níže pak na státní, regionální, až po místní lokální výrobce, prodejce nebo distributory. Ti na sebe z čistě ekonomického pohledu vážou problematiku tzv. praní špinavých peněz, v tomto případě potřeba legalizace peněz z drogového, nelegálního, podnikání.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je popsat jevy a vývoj v oblasti drogové kriminality a její vývoj v okrese Teplice po roce 1989, k čemuž bylo využito osobních znalostí, studium literatury a volně dostupných internetových zdrojů a ověření informací na základě vlastního výzkumu.

2.1 Cíl práce

Cílem práce v teoretické části je pojmenování a popsání pojmů, znaků a forem, vyskytující se v drogové oblasti, včetně charakterizování právní úpravy postihující drog v rámci České republiky. Výstup práce je určen jak pro odbornou, tak i pro širokou veřejnost.

V praktické části práce je pak cílem popsat charakteristiku, vývoj a jeho trendy drogové problematiky se zaměřením na okres Teplice a to od roku 1989. V praktické části jsou popsány výstupy statistik Policie ČR, s přihlédnutím k nápadu trestné činnosti k poměru trestné činnosti v souvislosti s drogovými delikty, kdy je cílem doložení provázanosti páchání obecné trestné činnosti, respektive to, že vlivem drog a drogové závislosti dochází k nárůstu nebo zvýšení této trestné činnosti a i to, že zájem kriminálních struktur působící v oblasti výroby a distribuce drog, je směřován na region a lokality, které mají dispozice pro jejich úspěšné působení, zejména složením obyvatel, strukturou dopravních sítí (zejména mezinárodních) apod. Tyto výsledky jsou doloženy výstupy statistik Policie ČR s úzkým zaměřením na okres Teplice, a to z pohledu vyhodnocení množství realizovaných deliktů v případě nedovolené výroby a distribuce omamných látek a jedů, jejich distribuce, porovnání zajištěného množství orgány činnými v trestním řízení, včetně vyhodnocení stavu na úseku pěstování marihuany.

2.2 Metodika

V této práci jsem řešil několik dílčích úkolů a vyhodnocení a podle jejich směřování se měnila i metodika, kterou jsem použil za účelem dosažení výsledků.

2.2.1 Sběr dat

K tomu, aby byl splněn cíl práce, je nutné vyhodnotit množství právních podkladů různé právní síly a provést jejich roztřídění podle navrhovaného obsahu textu a klíčových slov a vyhledat statistiky ve sledovaném oboru jak v tištěné, tak i digitální podobě. Zejména a především v teoretické části bylo čerpáno z řady odborné literatury, interních aktů a předpisů, informačních systémů, včetně statistik Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR. Byly využity znění a komentáře právních norem a řada volně přístupných zdrojů webových aplikací.

2.2.2 Dotazník

Pro splnění cíle v praktické části a pro co největší objektivitu a charakteristiku problematiky v okrese Teplice, jsem jako nejvhodnější variantu k dosažení výsledku, zvolil formu dotazníku. S ohledem na dlouholeté působení v problematice a osobní znalost jsem vybral vzorek drogově závislých osob, které byly ochotny pod podmínkou anonymity spolupracovat a sdělit požadované informace. S ohledem na rozsah problematiky a z důvodu, že většina osob se dopouští v souvislosti s drogami trestné činnosti, byla vybrána skupina osob, ochotných odpovědět na dotazy s drogovou problematikou. Pro dotazník byly vytvořeny uzavřené otázky a jejich vyhodnocení provedeno statistickými metodami a výsledky byly vzájemně porovnány.

2.2.3 Třídění dat

Důležitým krokem k získání informací pak bylo třídění dat, které byly od jednotlivých zdrojů k problematice získávány. Široký záběr problematiky a individualita dotazovaných v celkovém kontextu ztěžovaly jednoduchou orientaci v získaných výstupech. Přistoupením k třídění dat se podařilo získat cílené údaje, které se vztahují přímo k našemu cíli.

3 Charakteristika drogové scény v okrese Teplice

Každá lokální drogová scéna má své specifika, která jsou přizpůsobena místním podmínkám. Jedná se o rozlohu, hustotu obyvatel a jejich sociální strukturu, geografická poloha, činnost a působení státních orgánů a neziskových organizací. Tyto okolnosti na sebe navzájem působí a ovlivňují následný vývoj.

3.1 Pojem drogová kriminalita

Obecně si každý myslí, že označení drogová kriminalita se vztahuje v obecné poloze na trestnou činnost páchanou pod vlivem drog. Jedná se však o velice úzký a specificky vymezený okruh trestné činnosti nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů.

“Drogová kriminalita v užším smyslu, tedy trestná činnost spočívající v neoprávněném nakládání s omamnými a psychotropními látkami či prekursory, bývá obecně pokládána za druh závažné trestné činnosti. Přispívá k tomu jistě i skutečnost, že je součástí širokého spektra problémů, souvisejících s užíváním nelegálních drog, přičemž tyto problémy (zdravotní rizika, negativní sociální dopady) je obtížné pojímat odděleně a bývají proto posuzovány ve vzájemné souvislosti, což jejich závažnost ještě zvyšuje.“¹

3.2 Pojem drogová scéna, charakteristika

Pro definice pojmu drogová scéna je několik výkladů, v obecné poloze je možno i chápat ve dvou rovinách. Z obecného pohledu a charakteristiky je možné konstatovat, že pod pojmem drogová scéna, je možné označovat místo nebo místa, lokality a prostory, kde dochází k výrobě a distribuci drog. Drogovou scénou však také rozumíme komunitu, skupinu osob, které se ve výrobě, distribuci a konečném užívání drog pohybují a vyskytují. Podle dostupnosti pak drogovou scénu jako místo nebo

¹TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a ZEMAN, Petr.: *Pachatelé drogové kriminality*. INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. [online]. 7.11.2011. 7.11.2011 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/travnickova-zeman-pachatele-drogove-kriminality-pdf.aspx>

lokalitu a to dle její přístupnosti a dostupnosti okolí k ní, pak můžeme označovat jako uzavřenou, otevřenou nebo částečně uzavřenou.

3.2.1 Uzavřená

Uzavřenou scénou myslíme a označujeme ty společenství a komunity, do nichž je přístup podstatně ztížen a je obtížný, zpravidla a obvykle se jedná o společenství a komunity v rámci rodinných vztahů, vazeb a skupin, které se vyskytují a pohybují kolem výrobce drogy a v jeho nejbližším okolí.

3.2.2 Otevřená

Otevřenou scénou naopak označujeme komunity a společenství, kdy se jedná o veřejně přístupné, otevřené, prostory. Mezi tyto prostory pak můžeme řadit mimo jiné zejména parky, nádražní budovy a haly apod. Jejich rozsah, dostupnost, možnost volného kontaktu, který poskytují, není zde podmínkou užší vazba na některého z jejích členů, a společným znakem této scény je spíše společný zájem jedinců, kterým v tomto případě je užívání drogy. Z velké části ji tvoří lidé bez trvalých rodinných vztahů a vazeb, bezdomovců, prostitutek apod.

3.2.2.1 Částečně uzavřená

Mezi tyto scény patří prostory klubů, diskoték. Je do jejich prostor zpravidla přístup za poplatek a vstupné, a kdy do těchto klubů dochází komunita, v podstatné míře mládež obvykle mající stejné zájmy, hudbu apod. A právě mládež je charakteristickou skupinou, která pod vlivem společného zájmu k různým hudebním směrům, která tvoří podstatnou část této scény.

3.3 Charakteristika drogy

Pro charakterizování drogy jako takové je nejdříve důležité znát a pochopit pojem droga. Ten má mnoho definicí a tvarů. V obecné rovině je pojem droga možno chápat ve více významech. Můžeme ji vykládat obecně jako léčivo, tedy jako látku, která ve správném podání, pod odborným dohledem působí jako léčivo. Proto tuto práci však pojem droga je brán jako význam psychoaktivní látka (psychotropní, omamná), která působí na nervovou soustavu uživatele, mění jeho vnímání, chování a náladu. Je to

však časté, nadměrné a lékařsky nekontrolovatelné užívání těchto látek, která pak způsobuje možnou závislost uživatele na těchto látkách právě pro jejich účinek.

“Droga je obecné označení pro velice široký okruh psychotropních látek, jejichž užívání může vést k drogové závislosti. Pojmenování pochází z nizozemského slova drog, kde v doslovném překladu znamená žízeň. Droga funguje na chemickém principu, kdy pod vlivem některého z mnoha alkaloidů, např. nikotinu, dochází k modifikaci synaptického přenosu, což vyvolává „neobvyklé“ stavy pro danou situaci.“²

Tento uživatel je zpočátku chápe jako kontrolovatelný (rozumí se jejich užívání), kdy má pocit, že se mu nemůže nic stát, má situaci pod kontrolou a že není problém kdykoli látku přestat užívat. Důvody, proč po těchto látkách nejčastěji šahá, jsou z různých osobních příčin a problémů, kterými mohou být třeba nezvládnutí osobních životních situací, jako jsou rozvod, ztráta zaměstnání, problémy v rodinném životě, tak i z pocitu nudy, nevybočení z normálu před vrstevníky apod.

3.4 Dělení drog

Jednoznačně rozdělit drogy je velmi složité a proto je samotné dělení drog je svým způsobem možné chápat jako orientační. Ve své podstatě je každá látka, která má ty vlastnosti, se kterými je schopna ovlivňovat jednání, myšlení a chování jedince a která je podávána bez možnosti lékařské kontroly, nebezpečná pro jeho zdraví a tudíž z tohoto pohledu ohrožuje jeho společenskou funkci. V současné době jsou ve společnosti tendence obecně drogy dělit na měkké a tvrdé. Toto rozdělení v současnosti má vyjadřovat možnou nebezpečnost spočívající v riziku jejich užívání. Důvodem je snaha o uznání a možnost jakoby akceptovatelnost jejich užívání. I když tato označení, na akceptovatelné i neakceptovatelné, tedy měkké a tvrdé drogy, je nebezpečné a zavádějící, a to zejména pro ty uživatele, kteří s vědomím možné kontroly nad měkkou drogou lehce sklouznou k drogám tvrdším a pro něj nebezpečnějším s nedozírnými následky.

Jako tvrdé drogy pak označuje zpravidla ty, které mají ty vlastnosti a jež jsou schopny ve velmi krátké době přivést uživatele k závislosti na této látce. Možným

² *Definice a rozdělení drog - Záchranný kruh* [online]. 2009-03-09 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/definice_a_rozdeleni_drog.html

příkladem skupiny takových tvrdých drog jsou heroin, kokain, opia a metamfetamin, jež je zastoupený nejčastěji pervitinem.

Mezi tzv. měkké drogy pak nejčastěji řadíme marihuanu, u které jsou zaznamenávány v současné době velké aktivity k její legalizaci, a to s ohledem na její možné léčebné účinky, dále je to pak např. hašiš a můžeme zde zařadit i některé houby navozující účinek omamné látky – například lysohlávka.

Samo značení drog na měkké a tvrdé je velice nepřesné a zavádějící a ve svých důsledcích i nebezpečné. Je kombinací vzniklé závislosti v kombinaci společně s možným zdravotním rizikem. Hlavním smyslem tohoto rozdělení je z hlediska možné represe, trestní odpovědnosti, stanovení možného zavinění.

3.5 Právní předpisy

Tak, jako každá nelegální, protizákonná a pro společnost nežádoucí činnost, je i problematika drog v České republice ošetřena právními normami, předpisy a vyhláškami. Do konce roku 2009 byly trestné činy v souvislosti s drogovou problematikou postihovány a realizovány podle tr. činů uvedených v § 187, § 187a, § 188 jako trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů a dále pak také dle § 188a, ve kterém byl stanoven trestný čin šíření toxikomanie. V novém trestním zákoníku, jehož účinnost je od 1.1. 2010, se vychází ze skutkových podstat předešlých trestných činů, avšak jsou řazeny systematicky a ve své podstatě vycházejí z dosud nabytých informací, zejména podstatným pak je stanovení výše trestů za neoprávněné přechovávání omamných a psychotropních látek pro svojí potřebu, které stanoví hodnotu množství větší, než malé.

“Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem”³

³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 283, odst. 1

Pro činnost represivních složek je zvláště důležitým a hlavním právním předpisem, jehož znění upravuje nakládání s drogami, a to at' již legálními nebo nelegálními, a ze kterého se určuje, co je a není zakázaná látka, je zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů a zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.

Trestné činy, které jsou charakterizovány činností spočívající v nedovolenou výrobou, držením distribucí drog, nakládáním drog a šíření toxikomanie jsou uvedeny v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Důležitou otázku stanovení, co je možné považovat za jedy, a co je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek, přípravků a jedů, upravuje nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

4 Trendy v užívání drog v okrese Teplice po roce 1989

Trendy a způsoby užívání drog se vyvíjejí s ohledem na danou situaci a podmínky. Jsou ovlivňovány módním trendem, mezinárodní situací, vývojem zdravotnictví, činností státních orgánů.

4.1 Trendy v užívání drog

Jak bylo zmíněno v počátku, drogou lze v obecném chápání charakterizovat vše, na čem je člověk závislý. Pro tuto práci je však droga míněna úzce jako psychoaktivní látka, která svým působením ovlivňuje jednání, chování a vědomí člověka jako uživatele. Pokud se jedná i trendy užívání, je toto ovlivněno několika faktory. Jedním z faktorů je ekonomická situace uživatele, neboť dražší a kvalitnější drogy, zastoupené především kokainem, jsou vzhledem ke své ceně dostupné jen movitějším konzumentům. Cena této drogy, byť byly zachyceny snahy dealerů o snížení ceny, vzhledem k jejímu dovozu se stále tato pohybuje pro většinu drogově závislých ve vyšších cenových relacích. Dalším faktorem je společenská poptávka, která je dána jistým prvkem módy osob – uživatelů, kteří se nechávají ovlivnit rozličnými trendy. Klasickým zástupcem jsou zejména tzv. taneční drogy, užívání v různých formách.

Z pohledu zájemců o drogu lze tyto zařadit do čtyř směrů:

- *Jednorázové experimentování*, kdy zájemce drog zkusí jednou, ze zvědavosti a k jejímu dalšímu konzumování se již nevrátí a nepokračuje v něm. Jedná se o stav, kdy zájemce zkusí jednu drogu
- *Experiment – stav*, kdy zájemce vzájemně kombinuje různé druhy drog a jejich vzájemným porovnáním, výsledkem dosaženého stavu, jednorázově nebo několikanásobně zkouší jejich účinek
- *Nahodilé* – kdy uživatel se vyskytuje v okruhu blízkých osob a konzumace a užívání drogy je spojena s činností, chováním a jednáním této skupiny, příkladem mohou být taneční party apod.
- *Pravidelné* – kdy se jedná o pravidelného uživatele drogy, závislého narkomana

4.1.1 Marihuana neboli konopí

Z hlediska užívání se jedná o nejrozšířenější a nejdostupnější drogu v České republice i v okrese Teplice. Marihuanu je možné nazvat též drogou rekreační. To proto, že se velmi často užívá konzumenty náhodně, příležitostně, a to v různých rockových klubech a podnicích. Tyto podniky se nacházejí i v okrese Teplice a od roku 1989 prožily svůj vlastní vývoj. Užívání marihuany, respektive její uživatelé, nejsou spojováni s žádnými vybočeními při chování. Spíše z hlediska statistik nebyly zaznamenány téměř žádné případy, kdy by uživatelé marihuany páchali pod vlivem této drogy trestnou činností. I když z druhého pohledu je třeba objektivně uvést, že je patrný trvalý nárůst uživatelů této drogy. K možnostem nabývání této drogy je třeba uvést, že se jedná o rostlinu a tudíž je třeba k jejímu nabytí ji vypěstovat. Jsou známy 3 základní cesty, kterými je tato droga dostupná.

První je dovoz ze zahraničí z pěstitelských zemí, jako je zejména Nizozemí, Indie a další. Tato v současné době postupně upadá, je patrný zvýšený efekt, a to jsou další dvě následující cesty.

Druhá je známa jako květináčové, nebo venkovní pěstování. Zde hraje roli dostupnost a schopnost udržet vývoj rostliny jejím přirozeným, přírodním způsobem, který je od počátku setby rostliny až k její sklizni. Jsou to zejména případy pěstování v malých políčkách (jsou známy případy, kdy bylo v rámci jiné oseté rostliny – například v kukuřici, uprostřed pole zaseto políčko marihuany). Tento způsob je nazýván jako outdoor, čili venkovní způsob. Posledním, třetím způsobem je pěstování ve sklenicích, bytech, nebytových prostorech, bytech. Přes skutečnost, že marihuana se řadí mezi omamné a psychotropní látky, nebyl zaznamenán v okrese Teplice případ, který by vedl v důsledku jejího užívání k smrti. Toto je také jeden z důvodů, které marihuanu (konopí), řadí mezi drogy lehké, a které její příznivci prosazují k její legalizaci.

- **Zastoupení:** marihuana produkty rostliny kanabis.
- **Forma drogy:** nejčastěji listy rostliny, méně obvykle různé produkty jako pečivo, dorty apod.
- **Způsob aplikace:** kouřením, ústy.
- **Příznaky aplikace:** nadměrná veselost až bujarost.

4.1.2 Pervitin

Pervitin byl již před změnami roku 1989 jednou z nejužívanějších nelegálních drog. Důvodem byla uzavřenost, zapříčiněná nemožností cestování, což paradoxně společnost vedlo i k ochraně před drogami. Výroba pervitinu byla nalezena koncem 70. let a to jako náhražka nedostupných drog. Jeho výroba byla a je možná v domácích podmínkách, takřka na koleně, a to za pomoci běžně dostupných domácích léků, které obsahují efedrin. Jedná se z hlediska užívání o nejrozšířenější drogu. Užívání pervitinu je zajišťováno výhradně domácí výrobou, již lze rozdělit do dvou základních skupin.

První z nich je výroba v bytech, garážích a jsou popsány případy, kdy k výrobě dochází i ve volné přírodě. Tento způsob výroby zabezpečuje drogu pro úzký okruh jejích uživatelů, kteří se soustřeďují v blízkosti jejího výrobce. Zpravidla se rovněž podílí na obstarávání surovin pro její výrobu. Je možné konstatovat, že veškerá její výroba je v podstatě zkonsumována výrobce a lidmi z jeho okolí.

Druhou skupinou pak je výroba, která se dá charakterizovat svojí precizní organizovaností, jsou to případy, kdy výroba pervitinu je kontrolována zločineckými strukturami a jejím smyslem je výroba ve velkém, která je zajišťována i přísunem surovin k výrobě ve velkém, kdy dochází k obstarávání těchto surovin často i ze zahraničí. Tím je možné zároveň konstatovat, že dochází k prorůstání mezinárodního organizovaného zločinu do domácího a snaze k jeho ovlivňování. K výrobě jsou pak zajišťovány velké prostory, které jsou často kryty jinou podnikatelskou činností.

- **Zastoupení:** pervitin, efedrin, amfetamin
- **Forma drogy:** prášek, krystal, ve formě tablet
- **Způsob aplikace:** kouření, šňupání, injekčně
- **Příznaky:** snižuje, až odstraňuje únavu, zvyšuje tělesnou aktivitu, ale souběžně také neklid, nespavost, přináší riziko předávkování, které hrozí až smrtí

4.1.3 Heroin

Heroin je drogou, která vzniká mimo území České republiky a je k nám dovážena. Zde dochází již k jejímu ředění. Její dostupnost, na rozdíl od pervitinu, není ovlivňována jen represivní činností orgánů činných v trestním řízení a celní správy na našem území, ale i situací v zemích její výroby, a to nejen z pohledu výroby, ale i

politické situace. Jako příklad je možné uvést válku v Afghánistánu, který se řadí mezi přední, světové výrobce této drogy. Postupně však dochází k obnovení dovozu. Mimo Afghánistán je třeba doplnit země jako je Indie, Irán a země Jižní Ameriky (Kolumbie, Bolívie). Dovoz z těchto zemí je však činí menší podíl.

Nejčastěji se u nás heroin vyskytuje právě z dovozu z Afghánistánu a okolních zemí, který je často také označován jako balkánská cesta. Česká republika není cílovou, ale zejména tranzitní zemí, kdy část této drogy zůstává na území pro zdejší konzumenty.

Heroin patří v zastoupení drog mezi ty, které v přední míře stojí za úmrtím toxikomanů a to v důsledku předávkování. Tím je prezentován jako jedna z nejnebezpečnějších drog. Předávkování je dáno jednak špatným ředěním, neboť se zde vyskytují typy heroínu v různé čistotě a nesprávným ředěním dochází k předávkování, anebo dojde k jeho užívání v kombinaci s jinými drogami, léky nebo také alkoholem.

4.1.4 Kokain

Kokain i přes dlouhé období svobody pohybu i cestování, i nadále má pověst drogy, která má výsostné postavení. Nejčastěji je užívána ve skupinách uzavřených, jako jsou podnikatelé, skupiny kulturní sféry apod. Nebyl zjištěn žádný významný výskyt této drogy na území okresu Teplice ani nebyla zadržena významná dávka. Tyto skutečnosti jsou dány již výše uvedenými skutečnostmi. I když je patrné, že se v poslední době snaží dealeri tlačit jeho cenu směrem dolů a přizpůsobit ji tak konkurenčními a finančně výhodnějším pervitinu. Stejně postavení jako kokain má i crack.

4.1.5 Těkavé látky

Zneužívání těkavých látek a jeho historie sahá daleko před rok 1989. Těkavé látky jsou zastoupeny zejména toluenem, technickým benzinem, různými ředidly a barvami. Jsou užívány nejčastěji mezi mládeží a to zejména těch nejnižších sociálních skupin, zejména pak mezi nejmladší romskou mládeží. Ostatními toxikomany je zpravidla opovrhována a nazývána drogou blbých. Je to dáno výsledným efektem užívání této drogy. To však neznamená, že další skupiny s touto drogou nepřišly do kontaktu, právě naopak. Nezřídka v době krize je jí užito jako náhražky a snadné dostupnosti.

4.2 Aplikace drogy

Nejčastějším způsobem aplikace drogy je zároveň ten nejnebezpečnější. Je to injekční způsob. Nejnebezpečnější je z toho pohledu, že pokud není dodržována sterilita, časté, opakované užívání stejné jehly, vzájemné půjčování apod., může docházet k infekcím a přenášením nemocí. Tomuto předchází potřeba drogy pro aplikaci řádně připravit. Droga se vysype na lžičku, kde se zředí vodou a zamíchá se. Pokud není dostupná lžička, užívají se různá uzavíratka, víčka apod. Nejčastěji je také užíván umělohmotný obal od kinder vajíčka.

Pokud nedojde k řádnému promíchání, přichází další fáze, kdy je třeba provést zahřátí této směsi, nejčastěji na této lžičce, případně se přidá látka, která tuto fázi usnadní. Tou je nejčastěji tzv. citronka, která obsahuje kyselinu askorbovou. Tato směs se pak natáhne stříkačkou, případně projde sítkem, aby se oddělily hrudky nebo pevné, nezředěné kousky. Jako sítko slouží vatička, v případě nouze se použije i cigaretový filtr. Po této proceduře dojde k samotné aplikaci drogy do žíly.

Dalším způsobem, který se používá je šňupání, případně kouření. Tyto způsoby však nejsou tak časté.

5 Specifika trestné činnosti v souvislosti s užíváním drog

Drogová kriminalita je specifická trestná činnost. Její rozsah je ovlivňován místní situací a podmínkami. Její ovlivnění je možné důslednou a efektivní prevencí, represivní činností státních orgánů a vnějšími jevy, do nichž není možné nijak zasahovat a ovlivňovat je.

5.1 Stav drogové problematiky ČR před rokem 1989 a její vývoj

Všeobecně jakékoli popsání drogové scény není snadné, protože informace, ze kterých se při popisování vychází, se od sebe liší časovým prostorem, ve kterém jsou získávány a kdy je z těchto informací čerpáno, lokalitou, hodnověrností a ochotou zdrojů informací (ať již uživatelů nebo zúčastněných institucí). Především spolehlivost zdrojů je velmi důležitá pro získání odpovídajících informací a jejich závěrečné vyhodnocení. Avšak ať již jsou závěry jakékoli, nelze jakkoli zpochybnit fakt, že každá drogová scéna má dva základní charakteristické a nikdy se neměnné aspekty, které jsou tvořeny nabídkou a poptávkou. Nabídkou je charakterizován samotný drogový trh, který vychází ze základních složek, které konzumentům může nabídnout. Těmito složkami je cena, snadná dostupnost drogy a její čistota neboli kvalita. Poptávkou je pak odvozován zájem o užívání drog.

Z výsledků dlouholetých statistik a pozorování je možné učinit jeden zcela nezvratný závěr, kterým je možné celkově charakterizovat drogovou scénu v České republice. Tím závěrem je fakt, že zcela jedinečnou a dominantní drogou, a to již od počátku 80. let, je pervitin – metamfetamin, o kterém lze rovněž uvést, že svým počátkem probudil zájem, zejména mládeže, o užívání drog v České republice. Je z tohoto důvodu zcela přirozené, že z dlouhodobého hlediska a to působením různých faktorů, dochází ke změnám v chování ať již uživatelů (konzumentů), tak drogových dealerů a celkovému chování drogové scény. Tímto posunem je nejen změna od uzavřených drogových scén a komunit narkomanských skupin, které drogu produkovali především pro sebe a blízký okruh. Ale se společenskými změnami a vývojem v okolním světě i přítomnost nového fenoménu – drogové mafie, která drogu ve své filozofii chápe jako výrobní produkt a artikl, což plně vystihuje současný stav.

Jakékoli údaje, výzkumy a informace, které se vztahují k drogové problematice, k užívání, výrobě, distribuci a navazujícím problémům, ve své podstatě tedy představují výstupy policejních statistik, vycházejí ze zkušeností policistů a specializovaných útvarů, institucí a neziskových organizací, které s drogovou problematikou přicházejí každý den ke styku. Pro tyto důvody je třeba brát veškeré získané informace jako orientační, a je třeba přihlížet k faktorům, které je vždy mohou ovlivnit. Těmi jsou poptávka, kvalita, množství, zdroj a země původu drogy.

Z dlouholetých zkušeností, jejichž nedílnou součástí je vyhodnocování sledováním jednotlivých postupů boje proti drogové závislosti a protidrogové politiky státu je zřejmé, že používání jednostranně zaměřených nástrojů potírání drogové kriminality, kterou je represe anebo naopak liberálního postoje v boji proti drogám a jejich užívání, je právě represe formou a cestou, která efektivně problematiku drog neřeší. V případech, ve kterých je stát zastoupený svými institucemi a organizacemi, preferuje a prosazuje represivní formu boje proti drogám. Přílišné prosazování represe ze strany státních orgánů a společnosti vůči narkomanům však pak hrozí tím, že může dojít k nebezpečí, které spočívá v nežádoucí kriminalizaci koncových uživatelů, které jsou v podstatě oběťmi drogového obchodu. Právě a proto z těchto důvodů, aby nedocházelo ke zneužívání pod legitimitou boje proti drogám a aby koncoví uživatelé nebyli kriminalizováni, tuto represivní formu potom mírně omezuje, protože přílišná represe a v konečném důsledku kriminalizování, znemožňuje a omezuje jejich možnou a plnou sociální adaptaci zpět do společnosti. Naopak pokud dojde a bude upřednostňováno nadměrné prosazování liberálního přístupu státu, pak hrozí nebezpečí vytváření nekontrolovatelných trhů s drogami, jejich užívání a hrozí nebezpečí v tom, že tento systém přináší zisky výrobcům a distributorům a těmto organizovaným zločineckým skupinám. Proto je potřebné najít shodu a pro důslednou protidrogovou politiku velice důležité a podstatné dosáhnout vyvážení těchto dvou přístupů tak, aby celkově nežádoucí následky pro jednotlivce a společnost byly pokud možno co nejvíce minimalizovány, a aby byla nalezena shoda v zájmu jak postiženého jedince, tak ohrožené společnosti. V současné společnosti je možné registrovat snahu prosadit další, třetí postup, ve kterém je koncovému uživateli drogy nabízeny různé formy alternativní léčby, která je pro něj možnou a výhodnou cestou před k hrozícím trestním stíhání.

V celém světě se v souvislosti s drogovou problematikou vyskytují a různými skupinami jsou obhajovány rozličné filozofie, metodiky a přístupy, jak dosáhnout omezování užívání, výroby a distribuce drogy, jejich závislost na nich na únosnou úroveň. Ty se však se v jednotlivých státech světa liší, a to s ohledem na jejich společenskou tradici, kulturu a filozofii a je tedy přirozené, že každá země si prošla svým zákonitým vývojem, který je jednak ovlivněn aktuálním společenským zřízením té které země, dále je limitována možnostmi její ekonomické prosperity (a tím i ekonomických možnostech občanů), tak v konečné fázi i v právním vědomím v té které zemi. Ať jsou metody a formy boje prosazované společností jakékoli, nelze upřít skutečnost, že jejich společným jmenovatelem je snaha o omezení a minimalizování dostupnosti drog a dosažení kvalitní a efektivní spolupráce orgánů státu a dalších zúčastněných institucí při jejich potírání a v boji proti této kriminalitě. Nezbytnou a velice důležitou roli v této fázi boje proti drogám hraje a je třeba skutečně zdůraznit, že velmi podstatnou a důležitou, a to je spolupráce jednotlivých státních orgánů, ať již orgánů samosprávy, tak i orgánů činných v trestním řízení, podílejících se na řešení této problematiky. V této pozici má každý má své opodstatněné místo a bez kooperace a vzájemné vstřícnosti by boj proti drogám málo efektivní a měl by malou šanci na úspěch.

V současné době je drogová scéna ovlivněna odlišným vývojem v oblasti distribuce, výroby a zneužívání drog. Tento stav je pak limitován jak ekonomickou situací, tak společenskými změnami, v ČR pak zejména po roce 1989. To však neznamená, že před rokem 1989 nebyl v ČR (tehdy ČSSR), problém výroby, distribuce a užívání drog. Avšak tehdejší drogová scéna a její aktivity, byly omezeny společenskou a ekonomickou situací (v podstatě dostupností drog) a prostředků k jejich výrobě. Docházelo k zneužívání zejména drog rostlinného původu (houby, konopí), tak i k zneužívání v lékárnách volně dostupných léčiv (Alnagon , Dioran). Z těchto léčiv se pak v 70. letech začal vyrábět metamfetamin, později známý jako pervitin. Zvláštním a specifickým faktorem v užívání drog v tehdejší době v ČSSR bylo zneužívání těkavých látek čicháním. Společenskými změnami po roce 1989 a liberální politikou pak došlo k nastartování a akceleraci drogové scény a situace a společenské

prostředí a podmínky vedly k vytváření výhodných podmínek pro zločinecké struktury, zpravidla organizovaného zločinu s mezinárodním prvkem.

Je zřejmé, že za takového stavu společnost po roce 1989 nebyla na tyto skutečnosti nijak připravena, a to ani jak po stránce represe, tak i prevence. Zkušenosti byly minimální a vycházely spíše ze znalosti problematiky alkoholové a tabákové závislosti. Stejná nezkušenost byla u orgánů státní správy a orgánů činných v trestním řízení. Nebylo trestné držení drogy pro vlastní potřebu, nebylo určeno, podle jakých hodnot a kritérií bude stanoveno množství látky přesahující držení pro vlastní potřebu. Byly nedostatky a absence metod a postupů při odhalování, dokumentování této trestné činnosti, tak i postupů, které vedly k prevenci boje proti drogám, tak i programů pro již závislé toxikomany. Velice důležitou změnou v boji proti drogové kriminalitě a závislosti na drogách, která přinesla zlom v boji proti drogové kriminalitě, pak přináší rok 1999, kdy nabyla účinnost novela trestního zákona a zákona o přestupcích, kterým byla uzákoněna možnost postihu držení drog pro vlastní potřebu. S ohledem na to, že dosud získané údaje vycházejí ze skutkových podstat trestných činů předešlé právní normy, je důležité znát jejich výklad.

Trestný čin nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů dle § 187 se dopustil ten, kdo neoprávněně vyrobil, dovezl, vyvezl, provezl, nabízel, zprostředkoval, prodal nebo jinému jinak opatřil nebo pro jiného přechovával omamné a psychotropní látky a jedy, přípravek obsahující omamné a psychotropní látky i prekursor nebo jed. Tento trestný čin pak zvyšoval možné trestní sazby s ohledem na to, zda se jednalo o organizovanou skupinu, ve větším rozsahu nebo proti osobě mladší 15 let. Trestný čin dle § 187a tr. zákona nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů pak postihoval toho, kdo bez povolení přechovával omamné a psychotropní látky nebo jed v množství větším, než malém. Trestný čin nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 tr. zákona se dopustil ten, kdo vyrobil, sobě nebo jinému opatřil anebo přechovával předmět určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahující OPL nebo jed. Trestného činu šíření toxikomanie § 188a tr. zákona se dopustil ten, kdo jiného sváděl ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podporoval nebo sváděl.

5.2 Aktuální stav v ČR

K drogové kriminalitě je třeba uvést, že je latentní, skrytá. Pokud v drogové problematice hovoříme o statistikách a jejich výstupech, pak je třeba uvést, že ze statistického pohledu nemá oběti, poškozeného, v tom pravém slova smyslu. Můžeme namítat, že osoba toxikomana je obětí, avšak je rovněž třeba zdůraznit, že toxikoman je obětí, které drogu vyžaduje a to především z důvodu své vypěstované závislosti, a proto nemá v úmyslu trestnou činnost oznamovat, bojovat proti ní a z tohoto důvodu také s příslušnými orgány a institucemi spolupracovat.

Jakékoli snahy společnosti o zdokumentování, popsání a statistické vyhodnocení drogové kriminality z hlediska věrohodnosti zjištěných údajů jsou velice komplikované, neboť se jedná o oblast organizovaného zločinu. A sama o sobě struktury a činnost organizovaného zločinu, jehož činnost a působnost je mezinárodní a s tím ohledem také vysoce konspirativní, ztěžuje a znemožňuje jakýkoli průnik do jejich struktur a dokumentování a odhalení její činnosti je velmi obtížný.

Samotný organizovaný zločin je charakteristický svým přesně stanoveným a definovaným vymezením rolí a činností jeho jednotlivých článků, má danou a pevně stanovenou koncepci, a jejím výsledným efektem je zajištění co největšího zisku. Drogová kriminalita, patří společně s obchodováním s lidmi a prostitucí, mezi nejzávažnější organizovanou trestnou činnost. Situaci v boji proti drogám a drogové kriminalitě v České republice popisuje každý rok tzv. Výroční zpráva, kterou zpracovává a vydává Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. Ta v posledním období upozorňuje zejména na zvýšený podíl užívání tzv. konopných drog, a to zejména mladistvými, a to v hodnotách nad průměr uváděný v ostatních evropských zemích.

U osob, které experimentují s drogou, jedná se o tzv. prvouživatele, bylo konstatováno, že k nárůstu nedochází, jejich početní stav se stabilizoval, nicméně opět procentuálně uváděný údaj – cca 36% dospělých a stejný počet mladistvých experimentovalo s drogou je poměrně vysoký oproti ostatním zemím. Po listopadových událostech roku 1989 se ukázalo, že se společenskými změnami se i naše země nevyhne drogové problematice a ukázalo se, že zájem o drogy bude velký. Avšak na absenci

zkušenosti s organizovanými skupinami, málo známými a dostupnými drogami, dávala tušit, že předpoklad a odhad vývoje drogové scény po společenských změnách bude velmi těžce předpokladatelný a bude těžké jej odhadnout. V současné době jsou v České republice dostupné téměř všechny drogy. Přesné údaje o počtu a sociálním složení osob, užívajících drogy, nejsou konkrétně známy.⁴

Důvodem proč tomu tak je, je skutečnost, že distribuce a výroba drog je nelegální, nezákonná a z tohoto důvodu jsou k dispozici pouze kvalifikované odhady, které vycházejí z různých dat a z různých zdrojů, jakými jsou např. počty osob, které absolvují léčbu, počet a množství zadržených omamných a psychotropních látek a jedů, druhy zadržených omamných a psychotropních látek a jedů, počet realizovaných dealerů a jejich národnost (z toho vyplývá odhad počtu uživatelů), jakož i výzkumy prováděné v různých lokalitách. Znepokojivé a pro společnost alarmující skutečností je to, že z těchto výzkumů je zřetelný pro společnost nežádoucí trend, kdy klesá věková hranice uživatelů drog a osob, které s drogou experimentují. A současně stoupá počet osob, které drogu užívají neinjekčně, a to kouřením, šňupáním, zejména pervitinu a heroinu. Další znepokojivou a závažnou skutečností je to, že dochází k lepší organizovanosti dealerů a výrobců, spočívající ve zvýšené konspirativnosti, výroba a distribuce se přesunuje do menších měst a obcí, do opuštěných lokalit. Tento fakt je výsledkem boje proti drogám, jejich výrobě a distribuce, zejména ze strany represivních orgánů.

Mimo skupinu mládeže, jsou v současné době další možnou ohroženou skupinou podnikatelé a manažeři. Je to vliv jednak s nadsázkou dá se říci jistého úletu, módního doplňku společenského života, vyplývající z postavení, kdy dostatek finančních prostředků dává možnost zakoupit libovolné množství drog, i z řad těch lepších a dražších a méně dostupných (kokain), tak snaha útěku před pracovními povinnostmi a zatížením a problémy v rodině. Dalšími možnými skupinami osob, ohrožených omamnými a psychotropními látkami a jedy jsou různé profesní skupiny zatížené výkonem povolání (piloti, vojáci, lékaři apod.), u kterých je však díky důsledným a pravidelným lékařským kontrolám zajištěno včasné odhalení užívání omamných a psychotropních látek a jedů.

⁴ *Bulletin Národní protidrogové centrály*, 3/2010, str. 20, ISSN 1211-8834

5.2.1 Drogová scéna v ČR

Česká republika jako se v rámci boje proti zneužívání návykových látek zapojila do mezinárodních institucí, jejichž cílem je monitorování a sběr dat v souvislosti s užíváním návykových látek. Pro tyto účely byly vytvořeny v rámci Krajských a Okresních hygienických stanic kontaktní centra, za účelem sběru těchto dat. Data, získávaná tímto sběrem jsou pak analyzována a jsou z nich získány informace o počtu osob, demografické informace a charakteristika těchto osob. Souběžně s těmito výstupy jsou sledovány a monitorovány informace o druhu drog, které jsou v oblíbenosti uživatelů, způsob jejich aplikace a doba užívání.

5.2.2 Drogová scéna v okrese Teplice

Drogová scéna v teplickém okrese má dlouholetou tradici. V současné době je možné ji charakterizovat jako otevřenou. Je to scéna, která patří mezi jedny z předních v České republice. Za to vděčí zejména atraktivností své polohy, státní hranicí se Spolkovou republikou Německo a hlavně mezinárodní silničním tahem – silnicí E-55. Ta soustředí různé kriminální živly, včetně prostitutek, na které se nabalují osob z drogového prostředí. Dá se tedy říci, že tímto je drogová scéna v Teplicích rozšířena nejen o drogy domácí produkce (pervitin), ale také zahraničnímu, které jsou zastoupeny zejména heroinem. Bezprostředně po roce 1989 zažívá drogová scéna v Teplicích velký rozmach. Počátek devadesátých let lze pospat jako stav, kdy naše společnost nabytím svobody, která je spojena s volným pohybem a cestováním, a opětovném sblížení s kulturou západní Evropy. Z hlediska problematiky drog je možno konstatovat, že Česká republika v krátkém období dohnala západní Evropu.

Mimo tzv. domácí, kuchyňské, výroby, tradiční, české drogy – pervitinu, dochází k velké změně mezi toxikomany, kdy se rozšiřuje mezi nimi zejména heroin. To je dáno celkovou uvolněností ve společnosti, spočívající v možnosti volného pohybu osob, což přineslo i podmínky pro šíření této drogy. Dealeři zpočátku nasadili bezkonkurenční podmínky, kdy za účelem získání stálé klientely, nasadily nízkou cenu.

Domácí toxikoman byl tak konfrontován s drogou, s jejímž užíváním neměl do současné doby příliš mnoho zkušeností a na kterou nebyl zvyklý. Neznal její účinky a nebyl připraven na případ experimentu s tou drogou, zejména začínajícího toxikomana končil

tragicky jeho smrtí. To bylo zapříčiněno jednak různorodostí heroinu, kdy přicházel různými kanály v různé kvalitě, tak i přičiněním dealerů, kteří z důvodu vyšší finanční efektivity různě míchaly čistý heroin s dalšími pro toxikomana nebezpečnými látkami, následkem čehož docházelo ke zdravotním komplikacím jednotlivých uživatelů.

Mezi přední odběratele patřily zpočátku zejména prostitutky, pro něž byla droga dostupná zejména s ohledem na blízkost mezinárodní silniční trasy E-55, tak i snahou pasáků, ovlivňovat jejich vědomí, jednání a chování a tím tak docílit jejich ochoty prostituci provozovat. V současné době je prostituce v okrese Teplice na ústupu, což je výsledkem nejen práce policie a státních orgánů místní samosprávy, tak i zprovozněním dálnice do Spolkové republiky Německo.

Dalším snadným objektem v užívání heroinu se stali mladí lidé, kteří s ohledem na nezaměstnanost, nemožnost svého společenského uplatnění, hledali únik v užívání drogy a heroin byl nejdostupnějším. To po návyku vedlo k tomu, že postupně prodávaly své osobní věci, následně pak věci z bytu rodičů a příbuzných, aby si tak obstarávaly finanční prostředky na jejich nákup. Od toho vedlo jenom kousek k páchání trestné činnosti, neboť neměly dostatek finančních prostředků poté, co ze strany rodiny neměly již možnost rozprodávání svých majetků.

Po společenských změnách v roce 1989 došlo k rozvoji podnikání, jedním z nových fenoménů, se stal provoz nonstop heren a zábavných podniků. Společně s místy na trase E-55, zejména pak v Dubí a okolí, docházelo k prvním kontaktům s drogou také v těchto hernách. Ty se tak staly místem, kde se soustředili dealeři a kde docházelo k distribuci drog, zejména pak heroinu.

Dalšími místy pak byly diskotéky a rockové kluby. Zde, i když ne v takové míře, docházelo k distribuci tzv. taneční drogy, jako je extáze. To v případě zejména příznivců taneční hudby techno. Rockové kluby pak byly místem, kde docházelo k prodeji drogy, zařazované mezi měkké, a to marihuany. Poté, co tyto taneční kluby, zejména pak taneční, techno, se dostaly do existenčních potíží, docházelo vlivem toho k nižší poptávce. Dá se s nadsázkou říci, že druh této drogy byl víceméně společenskou poptávkou. V dnešní době se jedná o příležitostné nebo nahodilé uživatele. Opakem je pak marihuana, která je v oblibě vyznavačů především rockové hudby a tohoto stylu

života. Ta se nadále těší veliké oblibě, a v současné době, dá se říci zpět 3 až 2 roky, zažívá velký rozmach, kdy se stala předmětem výroby zejména vietnamské komunity, která tuto drogu posunula z domácích zahrádek a dovozu z ciziny, zejména pak z Holandska. Naopak se dá říci, že výskyt drog typu kokain, crack, se nepodařilo za sledované období zachytit. Jednak je to dáno distribuční cenou, zejména kokainu, jehož nákupní cena je dostupná pro finančně movitější zákazníky, proto je i v oblibě.

V okrese Teplice v naprosté většině převažuje otevřená drogová scéna. Ta je charakterizována typicky místy, která jsou veřejně dostupná. Tato místa jsou známa jak osobám, drogu užívající, tak běžným občanům. V podstatě se jedná o široké veřejnosti známé lokality. Tato scéna je charakteristická strukturou a svým řádným uspořádáním, které se je rovněž možné vnímat jako hierarchické, kdy každý člen, příslušník má své zásadní postavení, zpravidla ji výrobce drogy ve skupině zastřešuje a ostatní její členové jsou na něm z tohoto důvodu (z pohledu výrobce jako zdroje získání drogy) závislí a dále pak uspořádání pokračuje distributorem (dealerem) až po koncového uživatele – řadové členy. Klasickým představitelem drogy v této scéně je heroin a pervitin. Heroin je typickým představitelem drogy, vyskytující se v otevřené scéně. Pervitin se pak vyskytuje u scény jak otevřené – popsané výše, tak uzavřené. To v případě, že se koncoví uživatelé soustřeďují v malých skupinách kolem výrobce, potažmo distributora. Mnohdy je výrobce současně distributorem. To proto, že množství vyrobené drogy je závislé na přísunu a dostupnosti látek, ze kterých drogu vyrábí.

Z hlediska represivního a z pohledu policie je velmi obtížné proniknout do těchto uzavřených skupin. To proto, že fungují v podstatě na velmi blízkých, osobních vztazích. Každý další člen je vnímán jako spotřebitel navíc, který snižuje a ohrožuje možnost pro ostatní členy z pohledu dostupnosti drogy. Proniknutí do takové skupiny, její odhalení a zdokumentování trestné činnosti je velmi obtížné a časově náročné. Sami členové této uzavřené komunity pak nemají zájem sdělovat a předávat informace a detaily o činnosti výrobce, o způsobu získávání léků k výrobě, o době varu, o způsobu prodeje apod. Prodej samotný pak zpravidla probíhá v bydlišti výrobce, které je také většinou i místem, kde k výrobě drogy dochází. Výjimkou nejsou místa garáží, zahradních altánů a chatek, která lákají svojí odlehlostí, samotou a tím, že nepoutají pozornost okolí. Ty jsou z hlediska utajení naprosto ideální. Jednak je to proto, že okolí

není obtěžováno a konfrontováno s typickým zápachem vznikajícím při výrobě drogy, soustředěním a koncentrací osob docházejících za výrobcem nebo distributorem a dále pak také vzhledem odpovídajících uživatelů – toxikomanů. Pro výrobce je tak odstraněn jeden z ukazatelů na místo, kde dochází k výrobě a distribuci drogy.

V posledním období bylo zaznamenáno a zdokumentováno několik případů, kdy docházelo k výrobě v otevřeném prostoru, v přírodě. S ohledem na tradiční českou schopnost improvizace a pracovní postup při výrobě, není výroba drogy v takových podmínkách nijak obtížná.

Za všechny je možno popsat případ hlídky policie, která v katastru obce Bořislav, běžnou policejní činností, kontrolovala zaparkované motorové vozidlo na parkovišti v jejím katastru. Při širším ohledání a kontrole místa pak zjistila pohyb v lesním porostu nedaleko zaparkovaného motorového vozidla. Na místě pak zajistila nejen samotného výrobce drogy, ale i kompletní varnu. Hlavní místo drogové scény v okrese Teplice je pak v centru samotného města, zejména jsou to městské části Trnovany a Prosetice. Další scény, většinou uzavřené, se nacházejí v okolních městech, a jsou právě charakteristické uzavřeností skupiny, kdy jsou shromážděni uživatelé kolem svého výrobce. Jedná se o lokality obce Duchcov, Bílina a Krupka. Samotnou kapitolou je pak Dubí, kde je problém drog soustředěn kolem osob z řad prostituce.

6 Předpokládaný vývoj v oblasti drogové kriminality

S ohledem na ustálenou situaci v oblasti drogové kriminality je předpoklad, že po další období bude situace na tomto úseku stabilní a výkyvy mohou být způsobeny buď ovlivněním dovozu drogy (heroinu) a jeho nedostatku na mezinárodním poli, nebo aktivní činností státních orgánů při zajišťování varen. Není předpoklad, že by mohlo dojít k nečekanému nárůstu v užívání jiných drog (např. kokain).

6.1 Charakteristika okresu Teplice

Okres Teplice se nachází v severozápadní části České republiky a je součástí Ústeckého kraje. Jeho hranice jsou rozloženy s okolními okresy Most, Louny, Litoměřice a Ústí nad Labem. Na severu je pak jeho hranice hranicí České republiky se SRN. Na jeho území se nachází dva hraniční přechody Cínovec a Moldava. Jeho rozloha je 469 km² a tou se řadí na 5. místo mezi sedmi okresy Ústeckého kraje. Území je velmi členité, je vymezeno na jihu Českým středohořím, na severu pak Krušnými horami. Zemědělská půda tvoří cca ¼ rozlohy okresu, nezemědělská potom zbylé ¾. Z nezemědělské půdy pak cca ½ tvoří lesní půdy. Z hlediska dopravní infrastruktury prochází okresem Teplice důležité dopravní železniční a silniční tepny. V silniční dopravě je třeba zmínit důležitou, mezinárodní silniční trasu E – 55, železniční doprava pak těžší ze svých struktur 20. a konce 19. století, jejichž rozvoj, trasa a časté překládky pak byly důsledkem rozsáhlého rozvoje důlní a povrchové činnosti v souvislosti s těžbou hnědého uhlí.⁵

V okrese Teplice, se i přes dlouholetou důlní a povrchovou těžbu, rozvoj průmyslu a z toho pramenící devastaci krajiny nachází řada kulturních památek. I přes tuto charakteristiku se zde nacházejí světově známé teplické lázně, známé léčebnými prameny na oběhové a pohybové ústrojí. Školství v okrese Teplice je poměrně rovnoměrně a rozvržené. Nachází se zde dostatečná síť mateřských škol, navazujících základních škol, středních škol a odborných učilišť, specifických zejména zaměřením

⁵ *Okres Teplice*. [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice](http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice) [online]. 10. 2. 2012 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice

regionu na hornictví, a pak strojírenský a sklářský průmysl. Nachází se zde pouze jedna vysoká škola Bankovní institut vysoká škola, a.s..

Zdravotnictví je zastoupeno 3 nemocnicemi (Teplice, Duchcov, Bílina), doplněné hustou sítí obvodních lékařů. Doprava a infrastruktura pak odpovídá potřebám regionu a je vytvořena s ohledem na požadavky průmyslu, zejména pak hornictví a jím zastoupených oborů a strojírenství. Nezaměstnanost s ohledem na zaměření na průmysl a navazující odvětví tohoto regionu je pak velmi citelným ukazatelem a jednou z možných příčin problematičnosti tohoto regionu. Je pak výsledkem jednostranného zaměření na hornictví a na něj navazujících oborů, a v současné době, kdy postupně dochází k utlumení a snižování těžby, a dosahu jednoho z nejvyšších čísel nezaměstnanosti, když se míra nezaměstnanosti pohybuje kolísavě v číslech mezi 16 až 20 %.⁶

Kriminalita je jako v každém regionu České republiky, který je s ohledem na úbytek pracovních míst, ztrátě pracovních příležitostí, která postihuje každé místo, kde byl soustředěn průmysl a docházelo k velké migraci obyvatel, v poměru s jinými regiony značná a je srovnatelná se stejnými regiony, jako je Ostrava a Praha.

Pro přiblížení vývoje kriminality, respektive nápadu trestných činů a poměru jejich objasnění a vztahu odhalování drogových deliktů – výroby a distribuce OPL a trestného činu šíření toxikomanie v okrese Teplice, za období let 1997 – 2008 ukazují následně grafy. Údaje a informace před rokem 1997 nebyly z tohoto pohledu sledovány a tudíž jejich doplnění by bylo zkreslením vývoje v této oblasti. Další grafy pak zobrazují množství zajištěných drog, varen a pěstíren. Z tohoto prostého přehledu, který je sice zkreslen množstvím zajištěných drog, vypovídá o jejich oblíbenosti. Bezkonkurenčně je tak vidět obliba konopí (kanabis), který následuje metamfetamin a heroin. Je tak možno odhadnout tendence v užívání, nebo spíše oblíbenosti drog, a to z pohledu jejich záchytu při jednotlivých realizacích pachatelů drogové trestné činnosti. Zajímavý je také patrný zvyšující se počet objevených pěstíren konopí, zajištěných rostlin konopí (to zejména při realizaci pachatelů pěstíren) a dále pak zejména téměř

⁶ *Míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji v letech 2005 až 2011.*
[Http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice](http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice) [online]. 10. 2. 2012 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z:
<http://www.ustinadlabem.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/nezamestnanost-xu>

rovnoměrně se zvyšující se počet zajištěných varen metamfetaminu. Tento údaj názorně potvrzuje oblíbenost metamfetaminu (pervitinu) i skutečnost, že se jedná o scénu uzavřenou, neboť v případě těchto varen, se jednalo zejména o domácí výrobu, která byla vaříčem vyráběna pro již známý okruh uživatelů.

Ke zvyšujícím číslům je třeba současně zmínit skutečnost, že se nejedná o zvyšující se tendenci v užívání drog a jejich výroby v okrese Teplice. Výsledek těchto čísel je dán tím, že do roku 2005 se problematikou drog řešila liniově.

Rok 2005 byl v okrese Teplice z hlediska policie přelomový, neboť byla založena skupina, tzv. toxi tým, k řešení drogové problematiky. Tím se policie začala v tomto regionu cílevědomě věnovat odhalování této kriminality a výsledkem jsem zmíněné statistiky. Statistické údaje a informace se rozlišují v jednotlivém období, které zachycují, respektive jeho počátků. Tyto údaje již nejsou z převážné části k dispozici, nebo nebyly sledovány. Jejich jakýkoli současný odhad by mohl přehled zkreslit. Každá statistika, ze zpětného pohledu, má různou vypovídající hodnotu. Její konečné hodnoty jsou ovlivněny faktory, jež mají v různých obdobích jinou sílu na závěry hodnocení působit.

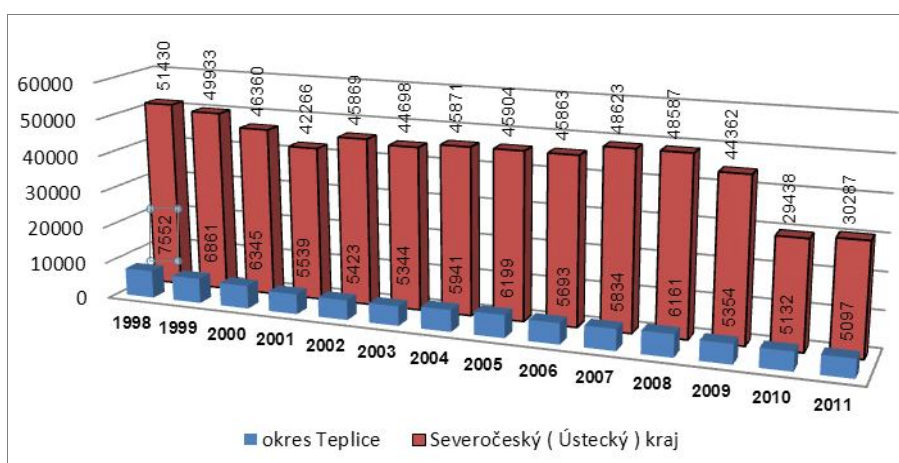
V tomto případě se jedná o fakta, s jakými se společnost za sledované období musela vypořádat, jak reagovala (mnohdy i zpětně), na okolnosti, trendy v oblasti drogové kriminality. Stejným způsobem jsou jednotlivé roky ovlivněny také personálním obsazením policejních složek, skutkovými podstatami trestných činů, novelizacemi vyhlášek s nakládáním s OPL, vnější okolnosti mimo území České republiky (jako například válečné konflikty, atd.), které svým způsobem mohou v určité fázi číselné vyjádření zkreslit. Nicméně pohledem za zachycená období je možné usuzovat na aktuální trendy, vývoj společnost – ať z pohledu konzumentů drog a jejich oblíbenosti té které drogy, tak zpětně reakci státních orgánů – a to nejen z úhlu a činnosti represivních složek, ale i z pohledu a činnosti prevence.

Údaje o zadržení množství jsou v gramech a jsou to údaje vedené o zadržení množství policejním orgánem Okresního ředitelství PČR v Teplicích.

6.2 Vývoj trestné činnosti okresu Teplice

Pro celkovou charakteristiku okresu Teplice a komentování stavu a vývoje drogové problematiky, neboť drogová problematika se váže na další trestnou činnost a opačně, je třeba uvést, jak je z hlediska celkového nápadu trestné činnosti v poměru s nápadem trestné činnosti okresu Teplice.

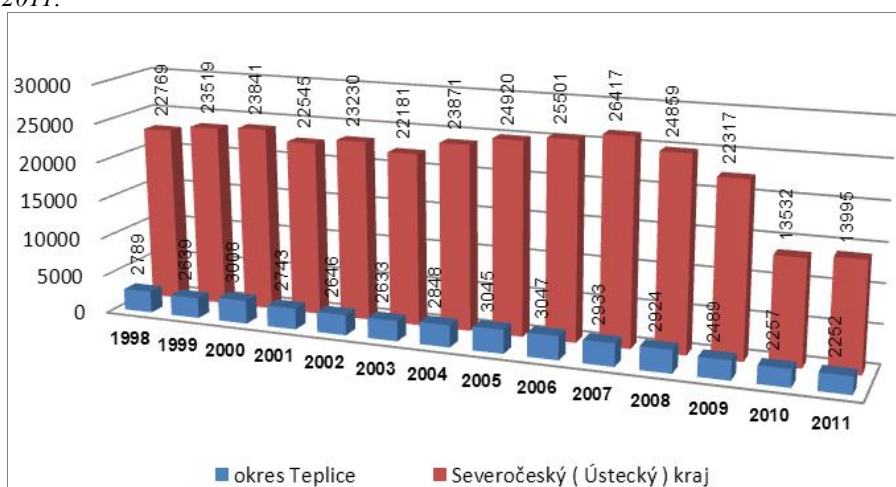
Graf č. 1: Porovnání nápadu trestné činnosti Severočeský (Ústecký) kraj s okresem Teplice za období let 1998-2011.⁷

Jak je patrné, nápad trestné činnosti v Ústeckém (dříve Severočeském) kraji je pohledem stabilní a patří společně s regionem Severní Morava a Praha k nejvíce zatíženým v celé ČR. Výkyv, který nastal rokem 2010, není tím, že by došlo k poklesu trestné činnosti, ale změnou územního uspořádání a vzniku Libereckého kraje, došlo ke změně složení počtu okresů, které kraj tvoří. Rokem 2010 odešly ze Severočeského kraje okresy Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily. Pokud se však jedná o poměr, kterým se na celkovém nápadu trestné činnosti v rámci kraje podílí okres Teplice, je možné z přehledu konstatovat, že tento podíl je trvalý, vyrovnaný a výrazný. Do roku 2009 dosahoval téměř 1/7 nápadu (kraj tvořilo 10 okresů) a od roku 2010 tvoří téměř 1/6 (kraj se skládá ze 7 okresů).

⁷ Zdroj: Policie ČR

Graf č. 2: Přehled stavu objasněnosti trestných činů Severočeský (Ústecký) kraj a okres Teplice za období let 1998 - 2011.⁸

6.3 Odhalování a objasňování trestné činnosti v okrese Teplice

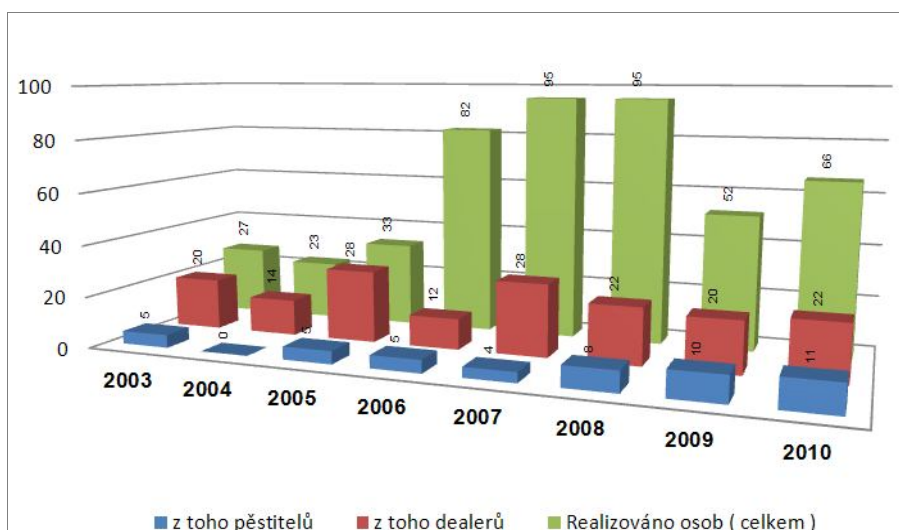
Nedílnou součástí hodnocení a úspěšnosti represivních orgánů v boji proti trestné činnosti a tím pádem i výsledky na úseku drogové problematiky, tvoří objasňování trestné činnosti. Zjištěním a porovnáním stavu odhalování a objasňování v rámci Ústeckého (Severočeského) kraje v porovnání s okresem Teplice vyplývá, že stav v rámci kraje odpovídá vývoji trendu v rámci celé České republiky. Jako úspěch je však možno v tomto poměru hodnotit výsledky okresu Teplice, které jsou zcela stabilní a vyrovnané. Je třeba v rámci objektivitu podotknout, že ať již v ohledu nápadu nebo odhalování a objasňování trestné činnosti mohou být statistiky mírně ovlivněny existencí skutkových podstat jednotlivých trestných činů a platnosti trestního zákoníku (např. v minulosti existence § 180d trestního zákona řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění).

⁸ Zdroj: Policie ČR

6.3.1 Vyhodnocení počtu realizovaných osob v okrese Teplice pro trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami

Zajímavé sdělení přináší vyhodnocení počtu jednotlivců, realizovaných za období let 2003 až 2010 v okrese Teplice, a to v porovnání s celkovým počtem osob, realizovaných v souvislosti s trestnou činností drogové problematiky, který je porovnán s počtem osob, podílejících se výrobou drogy (zastoupené pervitinem) a počtem osob, které se na tomto počtu podílely formou pěstování marihuany.

Graf č. 3: Přehled vývoje počtu realizovaných osob trestných činů nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy od roku 2003 – 2010 v okrese Teplice z pohledu výroba a distribuce.⁹

Je patrné, že nejvyšší počet realizovaných osob je v období let 2006 až 2008, nutno třeba podotknout, že v tomto období dosáhlo personální obsazení policistů zařazených na problematice svého maxima. I přes mírný pokles v následujících letech je patrný vysoký počet realizovaných osob, a z toho rovněž stabilizace počtu osob, které se podílejí na trhu výroby pervitinu. Zcela markantní je však nárůst počtu osob realizovaných v souvislosti s pěstováním marihuany. Pro objektivnost je třeba dodat, že se nejedná o realizace osob, které pěstovali marihuanu a počtu jednotlivých kusů, ale počet realizace tzv. pěstíren. Ty fungují na principu organizované, průmyslové a produktivní výroby. Tento fenomén je dominantní a výsadní především a jedině u osob

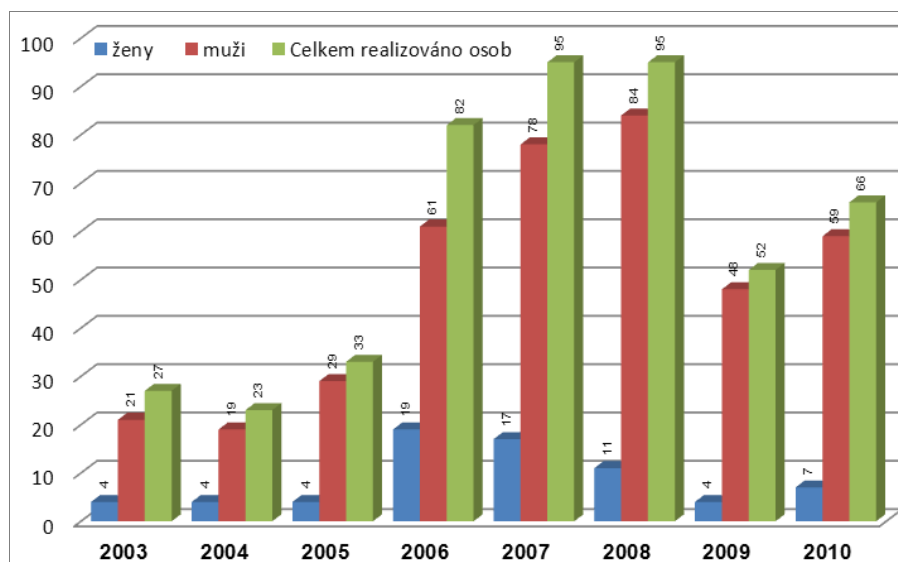
⁹ Zdroj: Policie ČR

vietnamské národnosti, jak bude doloženo v dalších statistikách. Forma takového pěstování je založena na perfektně organizované skupině, ke které je třeba nejen personální zázemí – pěstitelů (zahradníků), ale má nároky také na prostorách, ve kterých k této činnosti dochází. Jsou jimi především nebytové prostory, bývalé prodejny, továrny a sklady. Důležitou věcí je přístup ke zdroji energie, v tomto případě elektřiny. Je totiž třeba vytvořit rostlinám po celý rok patřičné podmínky, které urychlují a podporují růst. Samozřejmě, že odbyt takové zdroje energie se provádí nelegálně a váže na sebe další formu trestné činnosti. Současně poloha takových objektů vylučuje vznik podezření ať již k pohybu většího počtu osob a motorových vozidel, tak nežádoucím jevům jako je třeba možnost prozrazení typickou vůní této rostliny.

6.3.2 Vyhodnocení vývoje pachatelů tr. činu nedovolená výroba a nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy v okrese Teplice s ohledem na pohlaví pachatele

Ve stejném časovém období je vyhodnocen i podíl osob, podílejících se na výrobě OPL a pěstování marihuany z pohledu pohlaví pachatele.

Graf č. 4: Přehled realizovaných pachatelů problematiky výroba a distribuce v okrese Teplice za období roku 2003 – 2010 podle pohlaví.¹⁰

Zatímco u žen je možné konstatovat, vyjma zvýšeného počtu let 2005-2007 vyšší počet, který se v následujícím roce opět stabilizoval, počet osob mužského pohlaví

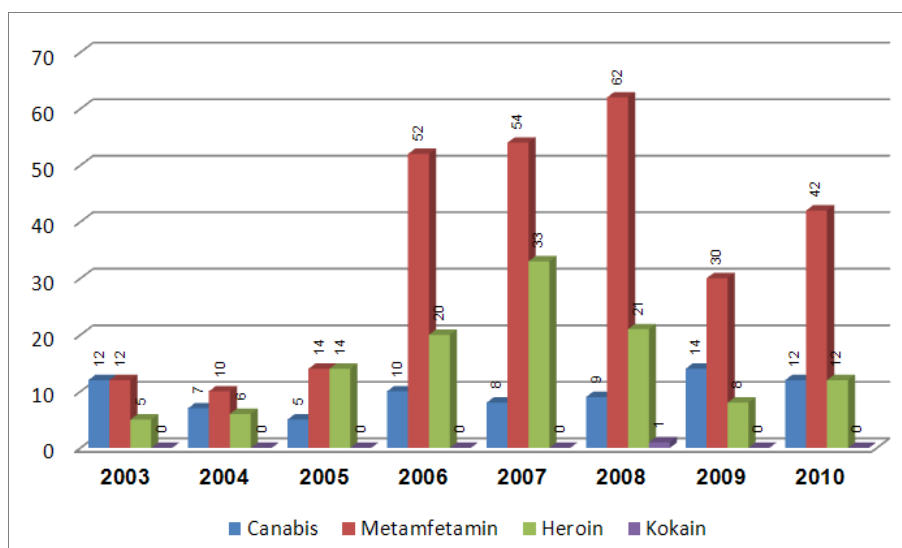
¹⁰ Zdroj: Policie ČR

pak kopíruje zvyšující se trend v počtu realizací a po svém maximu v roce 2006 se v posledních letech drží rovněž stabilně bez výkyvů.

6.3.3 Vyhodnocení pachatelů realizovaný pro distribuci OPL z hlediska distribuované drogy

Počet realizovaných pachatelů kopíruje profil celkového nápadu trestné činnosti, tak i odhalování a objasňování trestné činnosti. Je možné z tohoto přehledu usuzovat, že problematika páčání trestné činnosti obecně je úzce provázána s drogovou problematikou.

Graf č. 5: Přehled realizace pachatelů z pohledu druhu distribuované omamné a psychotropní látky a jedu v okrese Teplice za rok 2003 – 2010.¹¹

Patrný je nárůst celkového počtu realizovaných osob, zejména od roku 2006. V případě nedovolené výroby omamných a psychotropních látek a jedů zcela dominují osoby mužského pohlaví. K samotné výrobě je třeba uvést, že byt' se jedná o technologicky jednoduchý postup (v tomto případě mám, namysli výrobu pervitinu), z celkového pohledu drogové scény se jedná v naprosté většině a jedny a ty samé osoby, jež jsou pro tuto trestnou činnost realizovány, odlišné jsou však místa, lokality a způsoby, jakým k výrobě drogy dochází.

¹¹ Zdroj: Policie ČR

V průběhu let, kdy dochází k odbornému růstu nejen samotného výrobce, ale i zkušeností policie a ostatních bezpečnostních složek, je patrný posun v lokalitách a místech, kde k samotné výrobě dochází.

Postupně je upouštěno od výroby v bytech a bytových aglomeracích, jako jsou byty v panelových sídlištích a domech s vyšším počtem nájemníků, a výroba se přesouvá na odlehlá místa, kde nízká pravděpodobnost odhalení, a to v souvislosti s minimalizací pohybu osob – narkomanů, jejichž samotný výskyt upozorňoval ostatní obyvatele na vyšší koncentraci osob drogově závislých a nepřímo tak upozorňoval na pravděpodobnost výroby nebo distribuce, tak i nebezpečí, které vznikalo na základě vjemu, kterým je charakteristický zápach drog. Takovými místy se stávají zahrádkářské kolonie, garáže a jim podobné prostory. Jiné důvody jsou v případě pěstování marihuany, u kterých je potřeba velké prostory a možnost realizace přísunu energie za účelem vytvoření podmínek k pěstování.

6.4 Vývoj v okrese Teplice s ohledem na druh drogy

Jiným, velice zajímavým a vypovídajícím údajem je vyhodnocení jednotlivců realizovaných pro drogovou trestnou činnost z pohledu druhu distribuované drogy. Z těchto údajů vyplývá zcela jednoznačně rozdělení trhu výroby a distribuce v okrese Teplice a zájmu cílových skupin uživatelů, včetně oblíbenosti a možné dostupnosti drogy. Je možné konstatovat, že zcela jednoznačně vede z pohledu výroby a distribuce za sledované období let 2003 – 2010 metamfetamin. Důvody tohoto faktu jsou zcela na místě. Jaké jsou tedy příčiny této oblíbenosti? Je to dáno několika faktory, kterými jsou zejména:

- jednoduchý a prostý technologický postup při výrobě,
- minimální náročnost na vybavení k výrobě,
- variabilita z pohledu možné výroby, tuto je možno realizovat v podstatě kdekoli, jediným negativním znakem je doprovod případné výroby charakteristickým zápachem,
- dostupnost prostředků k výrobě, jedná se o problematiku volně přístupných léků, ze kterých je výroba realizována. V současné době je toto díky aktivitě státních orgánů

podstatně ztěžována možností volného prodeje, jsou zachyceny dovozy těchto léků ze zahraničí, zejména z Polska,

- nízká finanční náročnost.

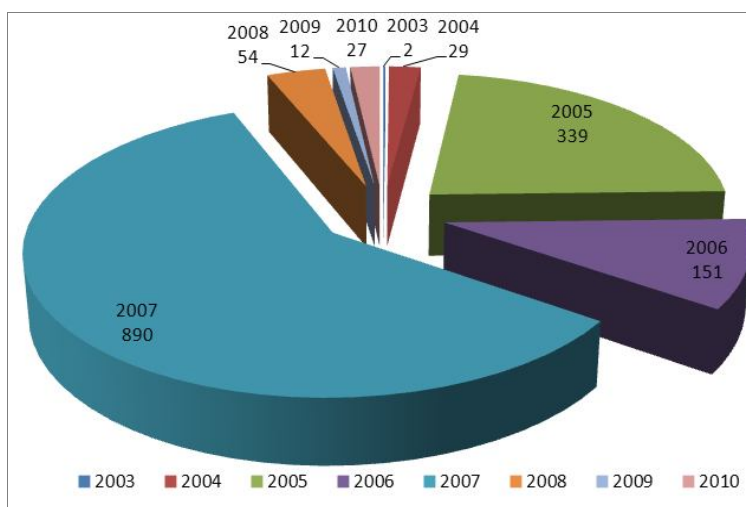
Druhou nejoblíbenější a nejvyskytovanější drogou je heroin. Heroin svými doprovodnými výsledky je blízký metamfetaminu. Na rozdíl od něj ke však k jeho možné distribuci třeba funkčního kanálu dovozu do České republiky, neboť se jedná o drogu, která je na území České republiky vyráběna a je naopak distribuována a jedná se o typ drogy, která v rámci naší země není jen a pouze konečná, ale i tranzitní. Její dovoz je především z balkánských zemí a z Afghánistánu, proto se všeobecně a nejčastěji mluví o tzv. „balkánské cestě“. Distribuce této drogy, ať již jako tranzitní nebo konečné, je ve zločineckých strukturách již přerozdělena a je možné říci, že jednotlivé články distribuce jsou mezi těmito skupinami již přerozděleny z pohledu etnické příslušnosti dealerů. Její dostupnost je nárazově tlumena buď aktivní a předem připravenou činností represivních orgánů, kdy se z převážné většiny jedná o policejní orgány s celorepublikovou působností – Národní protidrogovou centrálu – v úzké součinnosti s orgány Celní správy, které zachytí pohyb této drogy ve větším množství na území České republiky prostřednictvím kurýrů nebo výše postavených distribučních článků. Z pohledu činnosti policejní orgánů na teritoriu okresu Teplice je to pak realizace přímých, konečných dealerů. Vyřazení jednoho z těchto článků způsobí, byť krátkodobý, výpadek v rámci distribuční sítě.

Druhým faktorem, který je schopný množství heroínu ovlivnit je faktor, který není možné v rámci České republiky nijak korigovat. Je to faktor konkrétní politické a bezpečnostní situace v zemi, odkud heroin pochází. Jako příklad je možno uvést krátkodobý výpadek v případě konfliktu v Afghánistánu. V těchto případech však reaguje i konkurence v této oblasti rychle a přísun drogy je realizován z jiných tras a míst původu.

6.4.1 Zajištěné množství drog v okrese Teplice

Pokud předešlé výsledky charakterizují situaci z pohledu výroby a osoby pachatele – výrobce, pak neméně zajímavé informace sdělují informace, týkající se množství jednotlivě zajištěných druhů drog, ve sledovaném období let 2003 až 2010.

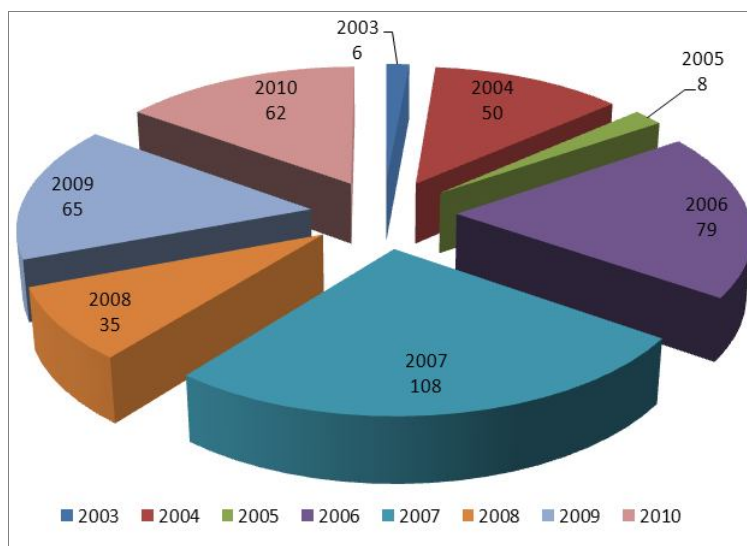
Graf č. 6: Zajištěné množství heroinu v okrese Teplice 2003-2010 (množství v gramech).¹²

Toto množství bylo za sledované období zajištěno v rámci realizací jednotlivých bezpečnostních orgánů a je tedy uvedeno bez ohledu na působnost těchto složek. Zajištěné množství naznačuje i oblíbenost a dostupnost té dané drogy v okrese Teplice. Je zde odražena jednak schopnost drogové scény zásobovat narkomany přísunem drogy, kdy zejména v případě heroinu je tato dána schopností mezinárodního prvku dopravit drogu na území české republiky a zajistit její následnou distribuci.

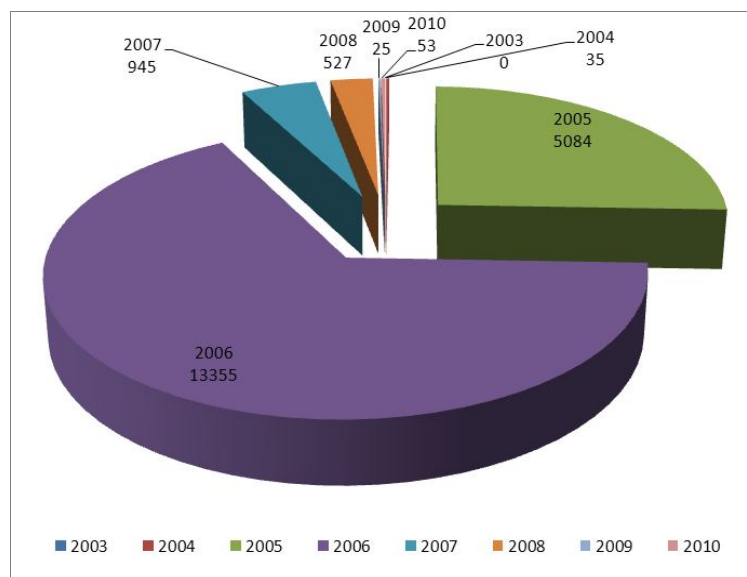
¹² Zdroj: Policie ČR

Graf č. 7: Zajištěné množství metamfetaminu v okrese Teplice 2003-2010 (množství v gramech).¹³

Zajištěné množství zajištěného metamfetaminu odráží stav a schopnost domácí výroby a její následné distribuce. Samozřejmě, že i tato výroba je odkázána na přísun léčiv, ze kterých je možné získat pervitin

Graf č. 8: Zajištěné množství kanabису v okrese Teplice 2003 - 2010 (množství v gramech).¹⁴

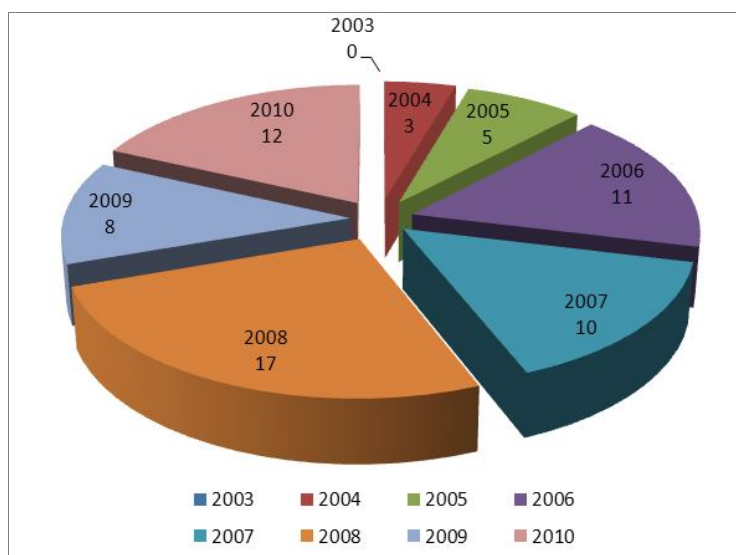
Pokud se jedná o výsledky v případě marihuany, nelze tyto údaje vykládat pouze ve směru distribuce nebo držení, neboť se jedná o množství drogy, která je téměř

¹³ Zdroj: Policie ČR

¹⁴ Zdroj: Policie ČR

ve všech případech zajištěna v souvislosti s realizací nedovolené výroby OPL, tzv. Pěstíren, kdy jsou zajištěny nejen živé rostliny, ale již i poměrná část nasušené rostliny, kterou je možnou použít pro přímou distribuci

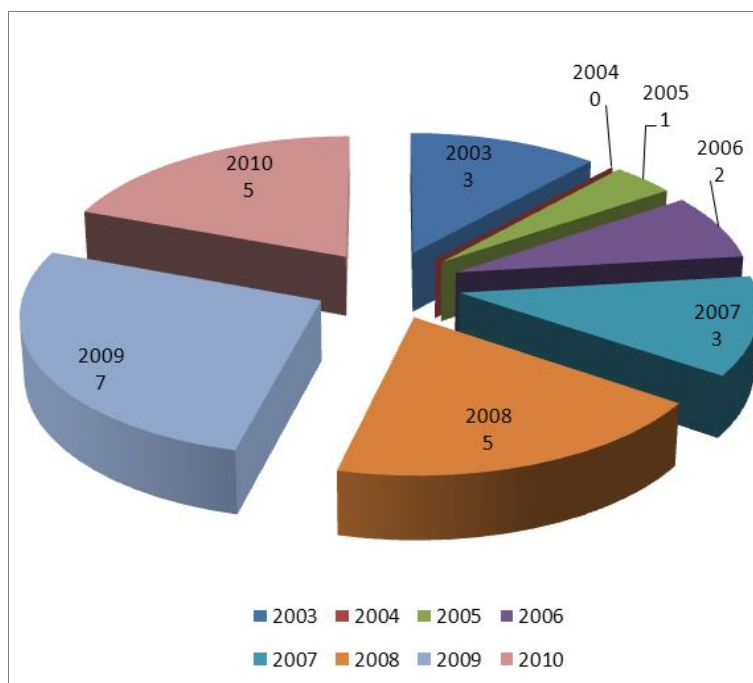
Graf č. 9: Zajištěný počet varen pervitinu v okrese Teplice 2003 - 2010 (množství v kusech).¹⁵

Výstupy týkající se počtu zajištěných laboratoří (varen), které jsou zajištěny při realizacích, odrážejí informace, které současně potvrzují oblíbenost metamfetaminu (pervitinu) jako jedné z neoblíbenějších drog. Zároveň potvrzují jednoduchost a technologickou nenáročnost výroby této OPL. Od roku 2006 je počet zadržených varen v okrese Teplice stabilní a pohybuje se v řádu jedné desítky. Statisticky to odpovídá zajištěné varně každý kalendářní měsíc. Při odhadu a znalosti problematiky dokazování této trestné činnosti s ohledem na možnosti dané místním útvarům, je tento výsledek velmi dobrý. Z druhé strany však zcela jistě plně dokazuje, jaká je situace na tomto úseku – výroby a následně i užívání metamfetaminu a jeho oblíbenost. Právě dostupnost ať již finanční, tak i z hlediska přítomnosti této drogy, patří s ohledem na možné budoucí experimentátory a prvouživatele mezi nebezpečné v tom směru, že ohrožuje tuto skupinu osob zařazením se mezi pravidelné narkomany.

¹⁵ Zdroj: Policie ČR

Graf č. 10: Počet odhalených pěstíren marihuany v okrese Teplice 2003 - 2010 (množství v kusech).¹⁶

Zcela zásadní a varující údaje vycházejí z vyhodnocení zajištěných pěstíren marihuany. Nejen v médiích, ale i ze strany odborníků a bezpečnostních sborů a expertů se již několik let důrazně upozorňuje na problematiku pěstování marihuany. Tyto signály nejsou vedeny a v žádném případě nesměřují k diskuzím, které se týkají její případné legalizace. Jedná se o problém nekontrolovatelné, živelné a expandující výroby této drogy, které hraničí téměř s velkovýrobou na úrovni podnikání. Tento fenomén se stal téměř a jedinou výsadou a činností osob vietnamské národnosti. Na rozdíl od domácí pěstitelské činnosti na úrovni několika květináčů nebo skleníků, jedná se o velkovýrobu v tom pravém slova smyslu. Tyto osoby mají natypované opuštěné podnikatelské objekty, provozovny nebo bývalé prodejny.

6.5 Činnost policie

Obecně je zájem celé společnosti veden k tomu, aby byla omezena a na co nejvyšší míru omezena nabídka drog. Je bez diskuze, že hlavní úlohy v této rovině vedou bezpečnostní složky, konkrétně Policie ČR a orgány Celní správy.

¹⁶ Zdroj: Policie ČR

Před listopadovými událostmi neexistovaly v rámci těchto složek žádné specializované útvary, které by se tímto problémem cíleně zabývaly. Období let 1990 až 1994 bylo v rámci boje proti drogové kriminalitě víceméně zmatečné. Nebyla k dispozici ucelená koncepce státu s protidrogovou tematikou a prevencí, struktury složek Policie ČR a jiných státních orgánů na sebe nenavazovaly, byla neinformovanost. Stát však postupně získával zkušenost a celková změna se stává rokem 2000, změnou trestního zákona a přestupkového zákona.

6.6 Ekonomie - součást drogového obchodu

Společností je nepřijatelné a netolerovatelné jakého spojení drogy, její výroby a distribuce v souběhu s možnou legalizací zisku. Je však třeba, a to bez jakýchkoli emocí, že jakákoli lidská činnost, je spojena se snahou člověka, mít zisk a prospěch z této činnosti. Ziskem je třeba všeobecně chápat jakýkoli prospěch z této činnosti pro člověka. Pro celkové pochopení je nutné se zbavit pohledu nelegálnosti, které přináší nelegální obchod s drogami, a je třeba jej chápat jen a čistě z pohledu ekonomického zisku, požitku získání finančního aspektu, který přináší tato činnosti jednotlivci.

Podstatou věci je realizování tohoto požitku je vlastnictví. To je možné chápat nejen jako vlastnictví hmotného statku, ale svým pohledem i právo jednotlivce, tedy jakési vlastnictví sama sebe. To se týká jednotlivce, který se stane závislým narkomanem a který má právo sám nakládat se sebou. Právo vlastnictví a možnost rozhodování o sobě samém, bez ohledu na ostatní, patří mezi základní principy demokracie. Toto právo rozhodování o sobě samém je společností akceptováno a tolerováno až do krajního okamžiku jednotlivce, který vlivem drogové závislosti přestává sám sebe ovládat a ztrácí schopnost reagovat adekvátně a s rozvahou na problém, který svým přístupem způsobil. To je okamžik, kdy dochází ke konfrontaci ve smyslu tohoto vlastní sebe sama, svého rozhodování o sobě, o své volbě a společnosti se stává takový jedinec nebo skupina takových osob, problémem. Není to však ve smyslu zbavení se takového člověka, ale problém akceptování a tolerování jeho fungování z pohledu k celé ostatní společnosti. To je stav, kdy společnost nasazuje represivní složky, nebo spíše za účelem udržení jisté tolerance zřizuje tyto represivní složky, společně v návaznosti s dalšími organizacemi a spolky působícími na police prevence.

Neboť v obecné rovině se takový závislý narkoman stává osobou, která svým chováním, vystupováním, problémy, která zasahuje do práv ostatních členů společnosti. Nastává proto rozhodný okamžik, kdy se tento jednatel musí ostatním členům společnosti za své postoje a jednání zodpovídat a musí začít přijímat pravidla většiny.

6.7 Argumenty společnosti

Hranice, kdy dochází ke střetu nezpochybnitelných práv jednotlivce se zájmy společnosti, je velice tenká a současně křehká. Hrozí nebezpečí, že na úkor zájmů jednotlivce společnost, potažmo stát, zasáhne neadekvátně a v přílišném rozsahu do základních práv a svobod jednotlivce. Společnost a stát mají snahu, své zájmy, byť jsou vedeny v zájmu všech, omezovat a korigovat činnost individua. Tyto zájmy společnost deklaruje například jako zájem na zdraví jednotlivce a společnosti. Tento zájem souvisí se zdravotními problémy, které užívání drog přináší. Z nedaleké historie společnosti se dá tento argument vlivu závislosti přirovnat například k prohibici v počátku 20. století v USA, kdy byla zakázána konzumace alkoholu, s tím, že užívání a nadměrné pití alkoholu je pro společnost nepřijatelné, protože přináší jedinci zdravotní komplikace. Další fakt, který společnost argumentuje je ten, že jednatel, v tomto případě závislý narkoman, svým chováním a jednáním vybočuje z řady, tedy že jeho jednání je nemorální vůči zodpovědnosti ostatních. Společnost v boji také argumentuje nebezpečím, které vzniká nadměrným a nekontrolovatelným užíváním, a tím je závislost a návykovost. Nejvyšším argumentem, kterým společnost zastřešuje boj proti drogám, je charakterizován tím, že společnost se chrání před nežádoucím. Tím není nic jiného, než možné vznikající nebezpečí, pod krytím kterého zájmu, může společnost omezit základní práva jednotlivce. Tím je myšleno i shora uvedená možnost vlastnit sebe sama z pohledu jedince.

6.8 Činnost a zájem společnosti

Bez ohledu na toto nebezpečí a bez jakéhokoli podsouvání regulaci základních práv jednotlivce na sebeurčení a rozhodování o sobě, musela společnost přijmout zásadní opatření v boji proti drogám a jejich šíření. Těmito opatřeními jsou mezinárodní smlouvy v boji proti nakládání a distribuování omamných a psychotropních látek a jedů,

přijetí vlastních zákonných norem jednotlivých států, se zohledněním na místní podmínky, charakteristiku a tradice. Přistoupením pak k mezinárodní dohodě dochází ke shodě z hlediska mezinárodní spolupráce. Vznik jakýchkoli právních norem, problematiku OPL nevyjímaje, jsou v hledáčku určitých zájmových skupin. Těmi nejčastějšími jsou lékařské lobby, které se podílejí na výrobě léčiv, je třeba rovněž zmínit lokální zájmy, jako třeba náboženství, kultura apod.

6.8.1 Příčiny neschopnosti společnosti v boji proti drogám

Z represivního pohledu společnosti boje proti OPL je přesvědčení nebo teorie, že z globálního pohledu se obchod s drogami podaří zamezit vznikem co největších ekonomických ztrát výrobcům a dealerům. Ta vychází z filozofie, že pokud jsou likvidována např. pole s mákem, zabavovány prostředky k jejich dopravě, sklady apod., dojde k vzniku finančních ztrát, které organizovaný zločin nebude schopen do nekonečna doplňovat. Z místního, lokálního pohledu se tak může stát omezení regionálního výrobce z ekonomického hlediska (zabavení prostředků sloužících k výrobě, distribuci za použití institutu propadnutí věci).

Omyl společnosti z tohoto hlediska je ten, že zločin v celé své šíři, je schopen improvizace a má tu dispozici, že dokáže pružně reagovat na omezení, která jsou mu kladena, a hledá nové způsoby a formy, kterými předešlé ztráty nahrazuje. Krátkodobé výpadky, které vzniknou například realizací místního výrobce pervitinu, jsou okamžitě nahrazeny dalším, jiným výrobcem, který zvýší svůj výkon, frekvenci a zisk a poučí se z chyb toho předešlého. Toto funguje i z mezinárodního pohledu. Každá akce přináší reakci, vznik nových forem, konspiračních prostředků, odbytových kanálů apod. Celá společnost se tak dostává do kruhu.

Pro společnost a stát tak vychází jako nejjednodušší forma boje proti drogám investice do jednotlivce. A to ať již do závislého narkomana, nebo běžného, na drogách nezávislého člověka. Touto investicí je dosažení toho, že jednotlivce bude společností motivován k abstinování a ignorování drog s tím, že jejich neužívání mu přinese více prospěchu a tím i profitování celé společnosti, což je svým způsobem rovněž uzavřený kruh, který je však pro celou společnost přínosný.

6.9 Přehled vývoje pohybu cen nejdostupnějších omamných a psychotropních látek a jedů v okrese Teplice

V hodnocení nejen z pohledu vzájemného ovlivňování vlivu drog na páčání trestné činnosti (a naopak) v okrese Teplice, nelze pominout i skutečnost, že i se změnami společnosti, jejího vývoje, dochází tímto vlivem i k výrazným změnám v oblasti drogového trhu. Nejen tedy změnou z uzavřených drogových scén na scény otevřené, ale i na úrovni srovnatelným s podmínkami obchodu. Tímto jsou myšleny ceny jednotlivých druhů běžně dostupných OPL, které se přizpůsobují podmínka trhu, poptávky, nabídky, ale i vlivu společnosti na drogovou scénu. Údaje, stejně jako předešlé, vycházejí ze sdělení narkomanů a zkušeností získaných v rámci pracovní činnosti. Trh s drogou se v okrese Teplice, shodně jako v celé České republice, postupně vyrovnával, pokud se jedná o nabídku, drogových trhům v západní Evropě. Rozdíl byl pouze v ceně, neboť je zcela pochopitelné, že působením ekonomických vlivů a měnovým kurzem, nemohly být ze strany drogových zločinců ceny nastavené srovnatelné se západními ekonomikami a současně tu byla samozřejmě snaha těchto struktur v, pokud co možné nejkratší době podmanit si a získat zdejší klientelu. Svoji roli tu samozřejmě z hlediska poptávky hrála i zvědavost prvouživatele a touha experimentovat.

Během let došlo samozřejmě k několika cenovým výkyvům, které měli příčinu jednak v činnosti bezpečnostních složek a organizací státu, a které např. v oblasti výroby pervitinu znamenaly zvýšení poptávky. Byla to situace, kdy se nedostávalo výchozí suroviny pro výrobu pervitinu a byla zvýšena poptávka po běžně dostupných lécích, které obsahovaly složky efedrinu. Postupně se však cena opět stabilizovala. Na druhou stranu byla cena ovlivněna v několika případech i vnějšími faktory mimo území České republiky. Celkově však je možné konstatovat, že za období posledních 5 let se ceny všech drog poměrně stabilizovaly.

6.9.1 Přehled cen v okrese Teplice

Cena drogy se odvíjí, stejně jako každá jiná komodita, od dvou základních atributů. Těmi jsou nabídka a poptávka. V níže uvedené tabulce je orientační přehled vývoje cen v průběhu let 1992 až 2010, tento přehled je orientační a závislý na několika vlivech, jako je dostupnost, kvalita, poptávka a nabídka.

Tabulka č. 1: *Přehled vývoje cen OPL v průběhu let 1992 až 2010.*

OPL	Množství k poměru ceny	1992-1994	1995-2000	2001- 2002	2003-2005	2006-2007	2008-2010
Pervitin	1 gram	1000-1500	800-1200	900-1500	500-2000	400-2000	400-1200
Heroin	1 gram	1500-1800	600-1000	1000-2000	800-1500	500-2000	800-1800
marihuana	1 joint	30-50	30	20-30	30-150	50-200	20-60

Cena prodeje se v průběhu let různě mění. Důvodů, proč tomu tak je, je několik. Jednak je to otázka místa, lokality, kde k prodeji dochází. Svoji roli zde hraje také kvalita nabízené drogy a nezastupitelnou úlohu má také poptávka. Pokud se jedná o nabídku ze strany výrobců a dealerů, je tato ovlivněna minimálně 2 fakty. V případě pervitinu je limitování výrobců (vařičů) reagovat na poptávku. Tento limit má příčiny jednak v dostupnosti látek, ze kterých je výroba realizována (nedostatek byl např. viditelný v případě přijetí opatření volného prodeje léků jako je modafen a pod.) , dále jsou to prostory a místa, kde dochází k výrobě, schopnosti výrobce (vařiče), jejich počet v dané lokalitě a v neposlední řadě i vliv činnosti represivních orgánů. V případě heroínu jsou důvody jiné. Heroin se nevyrábí na území České republiky, dochází zde pouze k přerozdělení, ředění a následné redistribuci. V tomto případě Česká republika funguje jako země tranzitní. Důvody nedostatku a zvyšování cen jsou dány jeho nedostatkem, který je ovlivněn právě distribucí ve směru ze zahraničí. Tedy mimo výsledku práce represivních orgánů, je to i důsledek situace v dané zemi (např. válečný v bývalé Jugoslávii, Afghánistán), případně problém v předchozích tranzitních zemích.

To jsou hlavní příčiny kolísání stavu cen nabízené drogy. Svě místo zde však má i případ zavedení se na trh, tedy záměr dealerů o podchycení, případně rozšíření klientely. I v tomto případě fungují zákony obchodu a z důvodu získání co největšího množství zákazníků je droga zpočátku nabízena za minimální cenu, která však po svém zavedení na trh a získání klientely může narůst do původní polohy.

6.10 Fáze vývoje v okrese Teplice

Po roce 1989 prošla drogová scéna v okrese Teplice několika bouřlivými fázemi, stejně jako celá drogová scéna v ČR, neboť tato problematika je jen z nepatrné části ovlivněna lokálními podmínkami, kterými jsou dispozice jako nezaměstnanost,

migrace obyvatel, faktor přítomnosti prostituce, blízkost mezistátních hranic, mezinárodní silniční tahy a jiné.

6.10.1 Léta 1989-1993

Tato fáze je v okrese Teplice charakterizována zejména zviditelněním se osob užívajících drogy, zejména pak podomácku vyráběných, zastoupených pervitinem. V podstatě je možné konstatovat, že vlivem společenských změn se tato uzavřená skupina vystoupila před veřejnost. Přestala skrývat svoji identitu a pod vědomím událostí měla za to, že její činnost bude tolerována. Z hlediska trestné činnosti došlo k zvýšenému nápadu vloupání do lékáren a zdravotnických zařízení, za účelem obstarání si látek k výrobě pervitinu. V tomto období je rovněž patrné zvýšení tzv. čičačů, tedy osob, kteří inhalují těkavé látky, zastoupené především toluenem.

Potírání drogové trestné činnosti je nedostatečné, není zcela vymezen pojem užívání drogy pro vlastní potřeby, vlivem přílivu nových trendů výroby, distribuce a látek sloužících pro výrobu, a také nepřípravenost orgánů činných v trestním řízení na tento stav souběžně s nedokonalou legislativou, to vše v kumulaci zapříčiňuje pomalou reakci represivních orgánů. Z pohledu prevence a následné léčby osob závislých na omamných a psychotropních látkách chybí záchytný systém a spolupráci jednotlivých státních i nestátních organizací. Postupně začíná být oslovována mladší populace, která začíná experimentovat s drogou. Nejen nitrožilně, ale i šňupáním. Místy distribuce, zejména pervitinu, jsou diskotéky, rockové kluby. Legislativa – základní nástroj pro represivní potírání distribuce, výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů, jakož i nástrojů a předmětů určených k jejich výrobě. Ta se samozřejmě v průběhu období vyvíjela. Nejedná se však pouze o paragrafový výklad jednotlivých skutkových podstat, ale i navazujících norem v oblasti. Dochází ke konfrontaci s dosud nedostupnými, nebo málo dostupným drogami, jako je heroin, kokain, extáze. Nezkušenost, neznalost, jejich užívání vede k problémům prvoúživatelů. Období končí průnikem a zakotvením těchto drog a mezinárodního organizovaného zločinu, zastoupeného pak zejména občany balkánských zemí, což bylo také umocněno válkou v bývalé Jugoslávii. Jsou stanovena pravidla nelegálního trhu a rozdělní zájmových území mezi těmito organizovanými strukturami. Z pohledu statistik nejsou z tohoto období dostupná žádná data. I to je dáno v souvislosti s nečekanou razancí, s jakou

mezinárodní organizovaný zločin pronikl na území ČR, nejen okresu Teplice, tak nepřipravenosti státu, státních organizací, policie a dalších institucí, reagovat na tento trend.

6.10.2 Léta 1994-1998

Nastává období vyváženosti jak z hlediska uživatelů, jejichž počet se ustálil, tak ze strany dealerů. Užívání drog se přenáší ze sociálně slabších skupin i do sociální střední třídy a především pak se stává součástí života velké populace mladých lidí a také jistou formou jejich životního stylu. Dochází k nástupu tzv. tanečních drog, zastoupených extází, což je i částečně ovlivněno módními hudebními trendy, typu muzik haus a techno. Státní orgány v tomto období definují dokumenty pro boj s drogovou problematikou i s ohledem na snahu tlaku veřejného mínění, tisku, názorů společnosti i tím, že ČR se snaží plně začlenit do evropských struktur a boj proti drogám je jejich součástí. Z pohledu policie jako represivního orgánu se začíná projevovat koordinovaný postup v boji proti výrobě a distribuce OPL, zejména pak počínajícím rozkladem mezinárodních zločineckých struktur. Tento koordinovaný postup je charakterizován nejen nově přijímanou legislativou, ale také společným postupem všech policejních složek, včetně cizinecké policie. Začínají působit občanské a neziskové organizace, jež poskytují informace a základní pomoc drogově závislým. V lokalitách s výskytem toxikomanů začínají působit terénní pracovníci, kteří předávají základní informace k hygienickému používání sterilních, jednorázových injekčních jehel, informace o léčebných programech a sociální pomoci.

6.10.3 Léta 1999 – 2010

Vlivem nové legislativy, drogové koncepce státu a změn v systémové práci Policie ČR, personální stabilitě, dochází k cíleným zásahům proti zločinu v souvislosti s drogovou problematikou. Daří se potlačovat nabídku OPL, jsou úspěšně likvidovány varny. Bezpečnostní složky dokázaly včas reagovat na problematiku pěstování marihuany ve velkém a jsou úspěšně realizována opatření, díky jejichž realizaci se eliminuje nabídka drogové trhu vůči uživatelům. V neposlední řadě je nastartována a plně funkční řada preventivních programů pro aktivní a závislé narkomany.

6.11 Výzkum uživatelů drog

Pro ověření oblíbenosti, četnosti a vývoje v oblasti užívání drog v okrese Teplice jsem provedl vlastní výzkum. Informace přímo od konečných uživatelů mají neocenitelné informace pro řešení dané situace nejen v konkrétním místě, ale lze z nich za jistých podmínek odvodit i situaci v ostatních regionech. Nejefektivnějším sběrem dat byla metoda dotazování formou dotazníku. U některých dotazovaných převládala nejistota a obava, že by informace mohly být zneužity vůči jejich osobám, některé odpovědi byly vyřazeny, protože pouhým pohledem jejich výstup neodpovídal situaci a realitě. Výzkumu se zúčastnilo 41 mužů a 5 žen. Věk dotazovaných se pohyboval v rozmezí 19-42 let. Rozložení a poměr dotazovaných zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 2: Rozložení dotazovaných dle věku a pohlaví.

Věk	Ženy	Muži	Celkem
19-24	2	5	7
25-29	2	15	17
30-35	1	19	20
36 a více	0	2	2
Celkem	5=100%	41=100%	46=100%

Nejoblíbenější a nejužívanější drogou je pervitin. Potvrzuje je to obecnou statistikou, že pervitin patří mezi nejdostupnější a nejoblíbenější drogu na území České republiky. Důležitým faktem, který tuto skutečnost potvrzuje, je jeho snadná výroba a nenáročnost na jeho výrobu.

Tabulka č. 3: Užívání (prevalence) jednotlivých drog.

Droga	Roční užívání	Náhradní	Experimentální
Marihuana	5%	7%	10%
Heroin	60%	30%	50%
Pervitin	75%	55%	63%
Jiné	2%	9%	12%
Těkavé látky (čichání)	0%	0%	0%

Následuje heroin, který se z pohledu doprovodných příznaků podobá pervitinu, jeho distribuce je však ovlivňována dovozem. Marihuana pak potvrzuje, že patří k oblíbeným drogám zejména rockových a hudebních klubů a osob blízké této kultuře. Mezi jinými látkami uvedlo několik respondentů kokain, ale víceméně jako náhodné užití, protože se jedná o drahou drogu, tudíž přístup k ní je spojen s vyššími finančními

vrstvami. Naopak pokud se jedná o těžké látky, žádný z dotázaných nepřiznal její užívání. Je otázkou, zda je to vybranou skupinou dotazovaných, nebo zda je užívání těžkých látek na ústupu. V každém případě se jedná o způsob, kterým narkomani pohrdají, a ne neprávem se jí říká droga hloupých. Je spojována se skupinou osob z těch nejnižších sociálních vrstev.

Tabulka č. 4: Podíl osob akceptující vzniklé problém spojení s drogovou závislostí.

Vzniklé problémy	Marihuana	Heroin	Pervitin	Ostatní
Zdravotní problém	2%	58%	65%	2%
Mezilidské Vztahy	15%	68%	75%	5%
Zaměstnání a škola	15%	80%	84%	4%
Páchání trestné činnosti	5%	70%	78%	2%
Finanční	5%	85%	75%	9%

Dotázaní uživatelé přiznávají, že drogová závislost jim přináší problém do jejich života a rodinných vztahů. Nejčastěji je zmiňován problém s financemi, zejména za účelem obstarání si drogy, dále pak je to absence možnosti získání stálého zaměstnání, s čímž je spojováno i zhoršení mezilidských vztahů, zejména s dalšími rodinnými příslušníky. Zajímavý je ten fakt, že 70% dotázaných uvedlo, že se dopustí trestné činnosti za účelem obstarání si finančních prostředků na nákup drogy.

6.12 Trestná činnost ve spojení s drogou

Trestná činnost spojená pod vlivem užívání nebo zneužívání drog je limitována a charakterizována tím, koho je možné z pohledu zákona označit jako toho, kdo se podílí na výrobě, distribuci či další, jinou činností přímo nebo nepřímo spojenou s drogou a tím, koho lze označit jako oběť drogy, drogové závislosti, čímž je zpravidla osoba toxikomana jako závislého, kdy je limitován a je tak možnou snadnou obětí trestné činnosti. Lze je tedy rozdělit do těchto základních kategorií:

- Trestná činnost osob užívajících drogy – zde se jedná o trestné činy, které páchají osoby pod vlivem omamných a psychotropních látek a jedů, tedy toxikomani. Jejich trestná činnost je téměř ze 100% ovlivněna důvody obstarat si z této trestné činnosti finanční prostředky, ze kterých pak realizují nákup drogy. Výsledkem není dosahovat trestnou činností co nejvyšší finanční efekt, ale okamžitý, který v danou

chvíli, zajistit potřebu toxikomana, zakoupení drogy. Tato trestná činnost je zastoupena majetkovou a násilnou trestnou činností. Jedná se o krádeže na osobách (nejčastěji osoby přestárlé, nezletilci, mladiství), které v některých případech přejde i v trestný čin loupeže (podle intenzity a povahy útoku). Z majetkových trestných činů pak vede vloupání do motorových vozidel a do bytů a rodinných domů.

- Trestná činnost osob páchající drogové delikty – tato trestná činnost je spojena přímo s osobami, které se podílejí na výrobě, distribuci, přechovávání drog, případně nástrojů a předmětů sloužících k výrobě drog. Je spojena organizovaností skupiny (pokud výrobce nevyrábí např. pervitin, který je pro okruh uzavřené skupiny, i když i zde je zapotřebí organizovat z hlediska distribuce), vyskytují se zde prvky organizovaného a mezinárodního zločinu. Trestné činy s ohledem na tyto skutečnosti jsou trestány i vyšší trestní sazbou.
- Poslední skupinou jsou osoby, které využívají (zneužívají) osob uvedených v první skupině, tedy toxikomanů. Jedná se o trestné činy v souvislosti s prostitucí jako je obchodování s lidmi, kuplířství, omezování osobní svobody a trestné činy hospodářského charakteru při smlouvání úvěrových smluv.

6.13 Sociální, zdravotní, ekonomické a sociální aspekty drogové závislosti

Jak již bylo zmíněno, důvodů, proč člověk volí drogu, je několik. Mezi nejčastější patří snaha zažít dobrodružství, splynout s nějakou společenskou skupinou vrstevníků, snaha zařadit se mezi ně, experimentování, snaha nalézt východisko z nesnadné životní situace, únik před realitou a starostmi, ale v některých případech i navození stavu, který usnadní proniknutí a sblížení se s určitou skupinou lidí. Jsou i případy, kdy drogově závislími se stali lidé, kteří s drogou experimentovali dobrovolně, z důvodu nějaké duševní nebo tělesné nemoci a snahou byla domácí samoléčba, která vyvrcholila drogovou závislostí. Samozřejmě aby se člověk stal také závislým, musí mít k tomu určité dispozice, které mu svým způsobem umožňují stát se závislým. Jsou to osoby nerozhodné, s nečekanými reakcemi, tékavé a psychicky labilní. Neúspěšné v osobním nebo pracovním životě nebo v rodinném životě s partnerem.

Ten, kdo sklouzne na dráhu narkomana, k užívání a konzumování drog, doprovází tyto své stavy nejčastěji osobními konflikty s nejbližšími rodinnými příslušníky – rodiči, sourozenci, dětmi, partnery, ale i kamarády a spoluzaměstnanci. Závěrečným výsledkem pak jsou stavy úzkosti, deprese, nepotřebnosti, marnosti, reflektováním základních společenských funkcí člověka, jsou doprovázeny pácháním trestné činnosti, zdravotními problémy, prostitucí, v některých případech pokusy o sebepoškození. Vlivem závislosti pak dochází k vyloučení jedince z fungující společnosti, provázení absencí zázemí, z narkomanů se stávají bezdomovci.

Ekonomický pohled pak přináší pro stát a jeho ekonomiku ztráty, který přináší potřeba zvyšování sociálních nákladů, které rostou se zvyšující frekvencí závislosti. To jsou náklady, které je možné vyčíslit a jedná se o částky, které se vynakládají na různé programy prevence apod. Současně však jsou i náklady, které jsou skryté, latentní a jejich přesné stanovení a vyčíslení je obtížné a těžko za dokumentovatelné. Patří mezi ně poškozené zdraví narkomanů, navazující kriminalita, praní špinavých peněz organizovaným zločinem.

6.14 Pravidlo nabídky a poptávky

Pravidla nabídky a poptávky jsou platná i v případě boje s drogami. Pokud se stát a společnost zaměří jen a pouze na represí, a ta může být vedena pouze jediným nástrojem – institucí, kterou jsou v tomto případě orgány Policie České republiky, popřípadě Celní správy. Aby byl tento systém represe plně funkční a výkonný, musí společnost úměrně tomu zvyšovat náklady na provoz těchto orgánů. To znamená zvyšování počtu policistů, vyšší ekonomické náklady na mzdy, na provoz servisních složek a služeb apod. S tím pak dochází k omezení a snižování nabídky. V tomto případě snížení nabídky drog. Jaké jsou důsledky? Nedostatek drogy, akcelerace poptávky a tím pádem i zvýšení ceny. Zatímco v případě rovnoměrného trhu by poptávky byla vyvážená, dochází k nedostatku a zvýšené poptávce po droze. Zatímco při rovnoměrném trhu má narkoman finanční náklady na nákup drogy vyvážené, zvýšením poptávky a cen má za následek rovněž akceleraci růstu trestné činnosti, ve všech svých formách. Ve svém důsledku dochází v souvislosti se zákazem a represivní činností přímo úměrně ke zvýšení navazující trestné činnosti. V konečném důsledku je

opět nejvíce postižen závislý narkoman a běžný občan. Proto je velice důležité, aby společnost a stát našly vyváženost. Vyváženost ve formě kooperující činnosti jednotlivých organizací, podílejících se na drogové problematice a nikoli své jednání směřovat jen a pouze do represe.

7 Charakteristika a vývoj prevence v okr. Teplice po roce 1989

Velmi důležitým faktorem v boji s drogovou kriminalitou a závislostí, je aktivní a účinná prevence. Její působení dokáže ovlivnit ohrožené jedince natolik, že místo řešení problémů a sáhnutí po droze volí jiná řešení, jako je návštěva odborných lékařů. Prevence však musí pružně reagovat podle aktuální situace na drogové scéně, pokud by nedokázala být pružná a přizpůsobovat se konkrétní situaci a stavu, nebyla by účinná.

7.1 Závislost, vznik závislosti a charakteristika

K závislosti je možné uvést, že není ukazatel bez příčiny, její vznik nemá pouze jeden impulz. Je to souhrn okolností, dispozic jedince a jeho okolí, kdy několik vlivů působí na jedince. Každý jedinec společnosti je během svého života a v jeho různých fázích vystaven působení různých rizikových podnětů, které je s ohledem na své dispozice a okolí, ve kterém se pohybuje, tu více, tu méně odolávat. K těmto podnětům (činitelům) patří:

- Dispozice jednotlivce:
 - neschopnost zvládat stresové situace a podléhat a poddávat se jim,
 - v dětství je v častém kontaktu s alkoholem, drogou,
 - odcizení vůči okolí,
 - zdravotní indispozice (poruchy), nejen psychické povahy,
 - inteligence,
 - poruchy v chápání společenských hodnot.

Tyto dispozice jedince lze z hlediska jeho možné ochrany před závislostí omezit tím, že se podaří odkládat jeho možné setkání s drogou, zajištění začlenění do rodiny a její fungování, trávení volného času a umožnění volných aktivit, působení na jedince ve smyslu chápání citových a společenských vazeb.

- Funkce rodiny:
 - rodina nemá zájem o vývoj, činnost jednotlivce, nejsou dána pravidla,
 - rodina akceptuje okolí, ve kterém dochází k zneužívání drog, tabáku, alkoholu,
 - -absence a neschopnost citových vztahů a vazeb v rodině,
 - -nezaměstnanost, život na hranici chudoby,
 - -zdravotní dispozice rodiny (choroby, nezájem o zdraví a preventivní léčbu).

V tomto případě je možno jedince uchránit před závislosti jasně danými pravidly fungování rodiny, stanovení rodinných hodnot, zdravým a aktivním způsobem života rodiny, podpora rodiny při volno-časových aktivitách, vzájemné respektování a úcta mezi členy rodiny, stanovené role jednotlivých členů rodiny a jejich akceptování.

- Z pohledu vzdělávání:
 - nedostatečná nebo neexistující systém prevence ve školách a jiných vzdělávacích institucích,
 - nevyhovující nebo absentující vazba mezi rodinou a jejími členy a školou, organizacemi a jinými institucemi,
 - neexistující spolupráce mezi jedincem a pedagogy nebo pracovníky škol a vzdělávacích institucí,
 - školy a vzdělávací instituce nemají programy navazující na mimoškolní volno-časové aktivity,
 - nedobrá atmosféra ve školách a vzdělávacích institucích, nedostatečná nebo neexistující vůle v prosazování kladných hodnot, pravidel pro užívání a prevenci proti omamným látkám, vztahy mezi problémovými jedinci a ostatními členy škol a institucí.

Z pohledu vzdělávání je možné chránit jedince při kvalitním, systematickém a aktivním programu vysvětlujícím problematiku drogové závislosti, spolupráce škol a vzdělávacích institucí s členy rodiny jedince a dalšími organizace v okolí, vzájemné

předávání informací, prosazování pravidel společnosti, vzdělávací instituce a školy mají programy pomoci, dobře školený a vzdělaný personál škol a vzdělávacích institucí, obeznámený s problematikou drogové závislosti.

- Z pohledu zaměstnání:
 - existence stresu a stresových situací v zaměstnání,
 - špatné a vypjaté pracovní vztahy,
 - užívání omamných látek, drog nebo jiných stimulačních prostředků některými spolupracovníky,
 - tlak zaměstnavatele řešit nepředvídané, stresové situace za podporu těchto látek, jejich užívání některým ze spoluzaměstnanců a tolerování na pracovišti,
 - vyhrocené vztahy na pracovišti,
 - hrozba ztráty zaměstnání,
 - nadměrné příjmy.

Rizika při výkonu zaměstnání je možné minimalizovat programem regenerace po práci, umožněním rehabilitace, aktivní program zaměstnavatele prevence užívání omamných látek na pracovišti, podpora kvalitních sociálních vztahů, netolerance užívání omamných látek na pracovišti a jejich nedostupnost, kvalitní vztahy mezi zaměstnanci a jejich vzájemné respektování se.

- Nebezpečí možnosti ovlivnění vrstevníky
 - vrstevníci v okolí jedince užívají, podporují a propagují užívání omamných látek,
 - jejich chování a jednání má kriminální zaměření,
 - neuznávají společenská pravidla, hodnoty,
 - mají sklony a dispozice k šikanování a zesměšňování okolí.
 - V případech ohrožení ze strany vrstevníků je důležité jejich směřování k organizování volného času, zpravidla u organizací s pozitivními sociálními programy, vrstevníci jsou ochotni naslouchat dospělým a autoritám, netolerují, neakceptují užívání omamných látek, jejich zájmy a aktivity vylučují užívání omamných látek.

- Ovlivnění ze strany společnosti
 - Z pohledu fungování společnosti tato jedince ovlivňuje nedostatkem příležitostí pro jedince z hlediska společenského uplatnění, hrozby chudoby, sociální a politické změny, nestabilita systému
- Problematika prevence obecně
 - Drogová problematika, zneužívání drog, je komplexní problém, v němž se prolínají charakterové vlastnosti jedince a přístup státu. Česká republika při řešení užívání návykových látek pak vychází z Národní strategie drogové problematiky, která je v návaznosti na světové koncepty boje proti drogám. Je to problém ohrožující zdraví, a který a především jeho bezpečnostní, sociální, trestněprávní dopady ovlivňují chod společnosti jako celku.¹⁷

K eliminování těchto negativ je pro společnost žádoucí, aby její protidrogová politika byla komplexní souhrn nástrojů a opatření, které vede ke společné kooperaci všech zainteresovaných součástí na tomto problému, a to jak z řad orgánů činných v trestním řízení, tak na úrovni národní, krajské a na místní úrovni. Jako velmi účinný přístup k řešení problému užívání drog v současné době, je uznáván komplexní a vyvážený přístup, který vychází z mezinárodní, mezioborové a celospolečenské spolupráce, a to na všech úrovních. Mezi základní přístupy patří:

- Činnost směřující ke snížení nabídky drog, minimalizování nelegální výroby OPL a kontrola prodeje legálních drog.
- Činnosti směřující ke snížení společenské poptávky po drogách, zejména léčba drogově závislých a preventivní činnost.
- Činnost směřující ke snížení rizika v souvislosti s užíváním OPL, kterým je minimalizování zdravotních rizik, osvěta.

Aby veškerá činnost k eliminaci drogové závislosti byla efektivní, je třeba nejen koordinace složek a organizací zapojených do problému, ale i široká podpora

¹⁷ NEŠPOR, Karel a DVOŘÁK, Václav. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. Praha: Armex, 1998. ISBN 80-902283-9-9. s. 25 29.

veřejnosti, zajištění její informovanosti o postupech, ale i dosažených výsledcích. To pak umožní v dalších potenciálních jedincích, ohrožených užíváním OPL, odrazovat je od experimentování až po plné užívání.

*„Národní protidrogová politika je realizována ve spolupráci mezi zástupci orgánů veřejné správy na všech úrovních, ve spolupráci se členy odborných společností a zástupců občanské společnosti. Za realizaci opatření, která vyplývají z národní protidrogové strategie, nese na centrální úrovni odpovědnost či spoluodpovědnost věcně příslušný člen vlády nebo Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky„.*¹⁸

7.2 Subjekty protidrogové politiky a jejich role

Pro to, aby protidrogová politika státu a společnosti byla úspěšná, je důležité, aby byly známy a vymezeny subjekty protidrogové politiky, a současně s tím, aby byla jasně dána jejich role a působnosti v této politice, včetně potřeby kooperace jejich činností. Ze systému, který je funkční a aktivní v České republice, je patrné, že hlavní a vůdčí roli ve zdejších podmínkách má Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Její role je poradní, koordinační a iniciační v rámci vlády České republiky. Tato rada svojí činností vytváří základní teze, které pak slouží pro komunikaci mezi ministerstvy, soustavou veřejné správy a ostatními subjekty, které se svojí činností podílejí na protidrogové politice státu. Své návrhy Rada předkládá ve formě možných opatření vládě, vyhodnocuje výsledky z dosud provedených a realizovaných opatření a na všech člancích protidrogové politiky společnosti realizuje kontrolní činnosti a metodickou spolupráci. Rada pak jako vládní orgán svým přístupem koordinuje činnost na mezinárodní úrovni s ohledem na zájmy a mezinárodní závazky České republiky. Důležitým a nepomíjejícím faktem je to, že hlavní zájem Rady je zejména v komunikaci mezi krajskými a místními články, od kterých zpětně čerpá informace od protidrogových koordinátorů a komisí na místní a regionální úrovni, až po jejich vyhodnocení a následnou zpětnou vazbu, které vede k aktualizování stávajícího stavu až po realizaci nových opatření. Dalším důležitým článkem jsou ministerstva, která v rámci boje a prevence proti drogové závislosti v České republice podle Národní strategie mají svoji nezastupitelnou úlohu.

¹⁸ Národní strategie protidrogové politiky, pro roky 2010 až 2018

Ministerstvo zdravotnictví je odpovědné jako resort a garant za legální zacházení s návykovými látkami, aktivně se podílí na vypracovávání seznamu zakázaných omamných a psychotropních látek a jedů, povoluje jejich distribuci a stanoví podmínky pro zacházení s nimi, povoluje jejich převoz, dovoz a výrobu. Současně s těmito úkoly zajišťuje kontrolní činnosti řádnou evidenci a zacházení s těmito omamnými a psychotropními látkami.

Ministerstvo vnitra však v protidrogové politice vystupuje z největší části jako represivní orgán, a to zejména v zastoupení Policie České republiky ve všech úrovních. Jeho hlavním úkolem je aktivní a efektivní potlačování nelegální výroby a distribuce omamných a psychotropních látek.

Ministerstvo zemědělství je jako zástupce instituce, které v rámci svého působení zastřešuje možnou výrobu plodin a komodit, ze kterých je možné realizovat dalšími postupy výrobu omamných a psychotropních látek jedů a z tohoto pohledu pak spolupracuje na evidenci lokalit a těchto plodin a komodit tak, aby při jejich pěstování nedocházelo k možnému krytí a maskování nelegální výroby pod legendou legálního pěstování těchto plodin, jedná se zejména o problematiku tzv. technického konopí.

Ministerstvo spravedlnosti je již z povahy své působnosti z odpovědné za tvorbu, předkládání a realizaci právních norem, které potírají, omezují a regulují činnosti v rámci drogové problematiky z pohledu možné trestně-právní odpovědnosti. Zaměřuje se na vzdělávání soudců a státních zástupců, kteří pak díky svým zkušenostem umožňují realizaci podmíněných a alternativních trestů, které spočívající v léčbě a prevenci závislých osob.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vystupuje jak garant odpovídající za řešení problémů drogově závislých v souvislosti se sociálními problémy, podporuje sociální služby a zajišťuje dostupnost těchto služeb nejen pro drogově závislé, ale i pro jejich rodinné příslušníky.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které zodpovídá za práci s dětmi a mládeží, zejména aktivní prevencí a programy směřovaných a cílených na tuto skupinu lidí ohrožených s experimentováním drogy v rámci školních výuky a preventivních programů.

Ministerstvo zahraničí, jehož hlavním úkolem je podílet se na plnění úkolů, které pro Českou republiku představují možné důsledky v podobě mezinárodně uzavíraných smluv a dohod ve směru boje proti drogové kriminalitě.

Ministerstvo obrany, jehož postavení v drogové politice České republiky má svoji roli ve vztahu vznikajícího a možného nebezpečí užívání omamných látek vojáky v aktivní službě.

Ministerstvo financí, jež ze své působnosti plní velice důležitou roli, která je vedena jednak z pohledu přerozdělování finančních prostředků, které společnost určuje a přiděluje jednotlivým zástupcům na všech úrovních v boji proti drogové kriminalitě a dále pak do drogové problematiky velmi aktivně vstupuje prostřednictvím Celní správy, jejíž úřady spadající pod jeho gesci.

Společně s jednotlivými ministerstvy do drogové problematiky svojí činností zasahují také jednotlivé kraje a obce. Ty svojí politikou a činností hrají jednu z důležitých rolí v uskutečňování strategie společnosti a státu boje proti drogám, tak i v přípravě programů pomoci drogově závislým. To vychází ze skutečnosti, že kraje a obce svojí činností přímo realizují opatření tak, jak jsou zmíněna v koncepci strategie vlády. Navíc v případě těchto institucí dále ještě mohou přijímat a přijímají vlastní opatření v rámci boje, která jsou však odlišná s koncepcí státu a to podle charakteru území a demografické situace toho kterého region. Tím je možné, že se lokálně může projevit rozdílnost přístupu v případě protidrogové problematiky. Neziskové nestátní organizace a spolky, školy – z jejich postavení a funkce vyplývá možnost bezprostředního kontaktu s orgány a institucemi veřejné správy, včetně konečných konzumentů drog. Tyto organizace a spolky svojí činností a působením pak bezprostředně získávají informace o konkrétní drogové situaci a stavu v té které lokalitě, které následně slouží ke stanovení dalšího postupu v celkové strategii boje proti drogám, podílejí se a realizují aktivity a plány akcí a zejména a v důsledku jejich podnětů dochází ke korekcím těchto aktivit v případě jejich neúspěšnosti. To je důležité zejména ve směru směřování finančních prostředků za účelem realizace těchto aktivit, které tak nejsou směřovány plošně, ale cíleně dle stavu v tom kterém místě a lokalitě.

Jejich činnost a působení je finančně realizováno a poskytováno především z veřejných zdrojů a příspěvků.¹⁹

7.3 Prognóza vývoje

Předpoklad růstu drogové kriminality je ovlivněn řadou daných faktorů, na základě jejichž kombinace je možno odhadovat akceleraci této problematiky. Každý z těchto faktorů je specifický, a je možno je nějakým způsobem ze strany společnosti ovlivňovat a tím korigovat a tlumit nežádoucí rozsah. Těmito faktory je rychlost společenských změn a transformací, růst nezaměstnanosti, migrační politika státu, fungování rodiny a další. Jsou však faktory, které z hlediska fungování společnosti je velmi těžké korigovat a potlačit. Těmito faktory je:

- *finanční efektivita* – spočívá ve velké, ekonomické výnosnosti obchodu s OPL a jejich distribucí, kdy obchod a výroba přinášejí zločineckým strukturám velmi vysoké zisky, pro které jsou ochotny riskovat,
- *atraktivní poloha České republiky*, a to jak z pohledu tranzitní země, tak i z pohledu země cílové.

Naopak mezi faktory, prostřednictvím kterých je drogovou závislost a kriminalitu možno regulovat, je:

- *zavedení legislativy*, umožňující nejen potírání výroby, distribuce a držení OPL, ale i kontrola migrační politiky s ohledem na zahraniční zločinecké struktury. Rovněž tak zabavování majetku a zisku z distribuce a výroby omamných a psychotropních látek a jedů je velmi účinným nástrojem, stejně tak, jako potírání tzv. praní špinavých peněz,
- *působení médií* – prezentování výsledků boje proti drogám.

7.4 Prevence

V boji proti drogové závislosti, proti drogové kriminalitě a jako velmi důležitá složka při pomoci drogově závislých a osob ohrožených užíváním drog, je prevence.

¹⁹ *Bulletin Národní protidrogové centrály - Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018*, 3/2010, str. 3-9, ISSN 1211-8834

Samozřejmě prevence jako taková, má několik poloh a způsobů její aplikace a je důležité, aby prostředky a úsilí do ní vložená měli co největší a nejlepší efekt. Na prevenci a preventivních programech se podílí celé spektrum organizací a institucí, ať již státních na všech stupních od republikových až po místní, tak i občanských a neziskových. Sama politika státu je vedena s cílem snížit a co nejvíce eliminovat užívání a distribuci drog. Souběžně s tím je také její prioritou chránit ostatní občany před nežádoucími vlivy drog.

Cílem státu je zajistit poskytování občanům pokud možno co nejvíce informací o těchto vlivech a o vhodných a možných formách pomoci, spočívající v komplexní odborné lékařské, psychiatrické, poradenské činnosti. U osob, již pod vlivem OPL, toxikomanů, pak možnost aktivního zapojení do programů zpětné adaptace do společnosti, a to na základě dobrovolnosti a plné aktivity takto postiženého jedince. Nejdůležitější je však dosažení pokud možno co největší snížení a omezení nabídky drog, což je v první řadě úkolem represivních orgánů za využití všech zákonných norem a zapojení všech složek na všech úrovních a dále pak dosáhnout snižování poptávky po drogách ze strany uživatelů, což je charakterizováno společným úsilím státních orgánů a nestátních společenských organizací.

“Formy a způsoby dosažení tohoto stavu jsou formulovány jako strategie jejich základní rozlišení je na primární, sekundární a terciální formu prevence.”²⁰

7.5 Primární prevence

Primární prevenci se rozumí veškeré aktivity, jejichž smyslem a cílem je docílení předcházení užívání návykových látek u osob, jež s drogou ještě nepřišli do kontaktu. Jejím cílem je předejít kontaktům jednotlivce s drogou, případně tento možný kontakt co nejvíce oddalovat.

“Smyslem těchto primárních programů je dosažení toho, aby případní jedinci či cílová skupina, ohrožená případným budoucím kontaktem s drogou, disponovala

²⁰ *Formy a způsoby dosažení stavu drog v ČR* [online]. [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: www.mvcr.cz

dostatečnými znalostmi zdravého života, které by v případě ohrožení využila k odvrácení nebezpečí.”²¹

Jejím cílem a smyslem je cílené působení na širokou veřejnost a mládež, pedagogy a rodiče. Ze státních orgánů je důležitou součástí primární prevence Ministerstvo zdravotnictví, které vytváří pracoviště na centrální a regionální úrovni. Společně s ním pak Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, plní úkoly v oblasti péče o děti a mládež a školení a získávání zkušeností a informací pedagogického sboru. V současné době jsou velmi poučné programy předávání informací mládeži a dětem na školách v rámci programu jejich vrstevníky, kteří byli drogově závislí a na závislosti se úspěšně léčí. Je využívání věkové blízkosti a formou diskuze předávají informace o rizicích a nebezpečí.

7.6 Sekundární prevence

Pokud u primární prevence hovoříme o aktivitách, jejichž cílem a smyslem je působení a předcházení užívání OPL a která je cílená na dosud nepostíženou populaci, pak u sekundární prevence se jedná o programy, které směřují přímo k postiženým jedincům. K těmto aktivitám směřují střediska krizové pomoci a intervence, kontaktní centra, formy poradenství, sociální péče, léčby a navazující postupy. Za tímto účelem jsou zřizovány různé telefonní linky, kontaktní střediska a centra, poradny, ve kterých je poskytována krátkodobá i dlouhodobá forma pomoci. A to jak lékařská, tak psychologická, terapeutická, poradní. Důležitou roli zde hraje osobnost a vůle postiženého jedince, zda je ochoten a schopen participovat na nabízených formách pomoci, akceptovat je a přispět tak ke své léčbě. Sekundární prevence se zaměřuje na předcházení vzniku a rozvoje závislosti postižených jedinců, tak aby tato závislost se dostala „pod kontrolu“ a nehrozili pro tohoto jedince devastující následky. Zabývá se tudíž rizikovými skupinami a jedinci, u nichž je předpoklad, že se stanou oběťmi drogové závislosti, případně pod jejím vlivem budou trestnou činnost páchat.

²¹ *Prevence rizikového chování* SANANIM O.S. [online]. 2011-1-5 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: www.odrogach.cz

7.7 Terciární prevence

Smyslem terciární prevence je, poskytnou závislým jedincům takovou péči, aby vlivem závislosti nedocházelo k zhoršování již tak pokřivených hodnot a jejím cílem je udržet dosavadní výsledky, jejichž bylo v předchozí léčbě dosaženo. K tomu přispívají programy resocializace, rekvalifikace, podpora a pomoc při opětovném zařazení do rodiny, pracovního poměru apod.

7.7.1 Organizování prevence

Prevence je v České republice organizována ve třech úrovních, které odpovídají členění státu.

- Meziřesortní úroveň – spočívá v tvorbě preventivní vládní politiky, za přispění resortů, koordinaci činností a vytváření nových koncepcí a aktivit
- Resortní úroveň – programy prevence vycházejí z jednotlivých kompetencí ministerstev. Jejich právní řešení a podpora legislativy.
- Místní, komunální úroveň – v této části prevence jsou zapojeny orgány místní správy, policie, nestátní a neziskové organizace, které působí v obcích, tato úroveň hraje velmi důležitou a nezastupitelnou roli, protože přenáší a optimálně rozkládá výstupy, zejména sociální, podle místně daných specifik a podmínek.
- Největší účinnosti v prevenci jsou programy realizované na místní úrovni. Je to dáno tím, že s ohledem na místní znalost struktury problému, při správném využití metodických rad a finančních prostředků ze strany resortních orgánů, dokáží v oblasti drogové prevence efektivně působit a jejich výsledky jsou velmi dobré.

Hlavní a podstatnou věcí však je velmi těsná spolupráce všech orgánů a institucí, orgánů státní správy, samosprávy, neziskových organizací, policie a řady dalších. Velikost a směr programu prevence na místní úrovni je dán charakteristikou místní situace ve spojení s finančními prostředky, které jsou v daném místě k dispozici, charakteristice místních, sociálně patologických jevů, potřebami a schopnostmi lidí. Zodpovědní za uskutečňování a realizaci preventivních programů pak nesou místní zastupitelstva.

7.8 Terénní programy

Důležitou roli prevence boje proti drogám mají také tzv. terénní programy. Jejich cílem je poskytnout postiženým jedincům soběstačnost, spočívající v nejvyšší možné míře zapojení do života, poskytnutí fyzické a psychické pohody. Důležité pro naplnění tohoto stavu je zprostředkování kontaktu s okolním společenským prostředím a zajištění služeb k poskytování rad, ať již právních, tak i oprávněných zájmů a při pomoci k zajištění osobních záležitostí. Hlavním cílem terénních programů je:

- Informovanost klientů – právní, zdravotní hygienická, sociální.
- Omezení a minimalizace přenášení zdravotních rizik směrem do společnosti, informování o nebezpečí rozšíření nákazy apod.
- Podchycení ohrožených jedinců a navázání společných kontaktů.
- Předávání informací společnosti směrem ke klientovi.
- Zpětná vazba klient-kontaktní středisko k doplnění a rozšíření pomoci.

Činnost terénních programů tedy zahrnuje veškeré aktivity společnosti směrem k postiženým jedincům. Není to jen z pohledu jakési podpory závislého uživatele, ale předcházení rozšíření jeho závislosti, získání pod kontrolu a hranici, kdy je možno s tímto jedincem perspektivně pracovat. K těmto aktivitám patří např. výměna použitých inkrečních stříkaček za jiné, sterilní, předávání informací o infekčních chorobách – hepatitida, AIDS a jiné, o možnosti léčby, zdravotních testů. V oblasti poradenství pak je důležité předávání informací z oblasti sociální – sociální podpory, možnost bydlení. Samozřejmě i terénní služby sbírá velmi důležité informace s drogové scéně. Mapuje ji pro další potřeby klientů, sleduje trendy a dealerů a klientů, jejich posuny ve způsobu užívání drogy. Znalost drogové scény slouží k zajištění kvalitnějších služeb a z ní pak účinná opatření pro ochranu společnosti před těmito jevy.

8 Závěr

Cílem teoretické části práce bylo specifikovat drogovou problematiku obecně a v praktické části jsem se zaměřil na charakterizování a popsání specifík okresu Teplice, které ovlivňují drogovou kriminalitu. Takovými je koncentrace a migrace obyvatel, bezprostřední blízkost státní hranice, nezaměstnanost a z toho vyplývající problémy, které vytvářejí podmínky vhodné pro zločinecké skupiny při páchání drogové kriminality. Popsal jsem základní typy a charakteristiku, nejčastěji zde užívaných drog, vyhodnotil výsledky na úseku realizace drogové kriminality. Z těchto závěrů je možné stanovit trendy vývoje, oblíbené drogy, jakým směrem se drogové podsvětí v místních podmínkách vyvíjí a přizpůsobuje opatřením při potírání drogové kriminality. Nedílnou součástí je prevence, kterou je třeba realizovat v úzké součinnosti všech zainteresovaných složek a institucí. V práci byly popsány a pojmenovány základní pojmy, které s sebou řešení drogové kriminality přináší. V návaznosti na skutkové podstaty jednotlivých trestných činů je tak vymezeno i protiprávní jednání pachatelů. Teoretická část zachycuje vymezení jednotlivých oblastí související s drogami obecně, vymezení právních úprav postihujících tento druh činnosti, charakteristika druhů drog, drogové scény a prostředí instituce, které jsou zapojeny do řešení drogové problematiky. Praktická část pak studiem a zpracováním dat, vztahujících se přímo k okresu Teplice, vystihuje jak charakteristiku tohoto regionu, jeho infrastrukturu, obyvatelstvo, zaměstnanost a další, tak vyhodnocením interních dat stav v drogové problematice. Z vyhodnocení těchto informací vyplývá stabilizace drogové scény po jejím počátečním nástupu, charakteristika a výskyt nejčastějších a neobvyklejších drog, podchytená i množstvím zajištěných orgány činnými v trestním řízení, včetně varen a pěstíren marihuany. Je zde také vyhodnocen stav z pohledu osob, které se této činnosti dopouštějí, a to z pohledu specifiky, jako je pohlaví pachatele nebo jeho národnost. Informace, týkající se vývoje cen drog pak byly, charakterizují oblíbenost a časovou dostupnost té které drogy.

Tyto informace byly doplněny vlastním výzkumem, realizované dotazníkem, kdy byla oslovena skupina osob pohybujících se v drogovém prostředí. Vyhodnocené

informace jsou pak souběžné s informacemi policejních statistik, je konstatováno, že nejoblíbenější a nejrozšířenější a nejdostupnější drogou v okrese Teplice jsou pervitin a heroin, je doložen nárůst počtu a zvýšený výskyt množství pěstíren marihuany, a to zejména občany vietnamské národnosti. Tento trend se v podstatě rovná průmyslové výrobě. Výsledkem je konstatování, že geografická poloha okresu Teplice, podmínky zaměstnanosti a stav nezaměstnanosti, migrace obyvatel, blízkost státních hranic, přítomnost mezinárodní silnice E-55, to vše jsou okolnosti, které vyhledává organizovaný zločin a které vytvářejí vhodné podmínky pro tento druh trestné činnosti. Současně je však třeba konstatovat, že z výsledku zcela jednoznačně vyplývá potřeba nalezení vzájemné shody a mechanismy, které vyvažují formu represe a prevence. Není vhodné a efektivní zaměřením se pouze na jednu ze složek, přičemž osvědčeným trendem je zapojení se drogově postiženého narkoman jako součást systému.

Výstupy práce pak je možné prezentovat v rámci činnosti zaměřené Policie ČR, k typování cílové skupiny, která se podílí na výrobě a distribuci omamných a psychotropních látek. Rovněž tak je výsledky využít při činnosti orgánů samosprávy a neziskových organizací, kdy je možné typovat lokality a ohrožené skupiny osob, které mají dispozici k užívání drog.

Výsledky této práce budou využity k realizaci program prevence kriminality ve spojení s místní samosprávou, kde v rámci spolupráce bude jednáno o vhodném propojení prevence a represe v boji s drogami.

9 Použitá literatura

Bulletin Národní protidrogové centrály - Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, 3/2010, ISSN 1211-8834

ESCHOTADO, Antonio, *Stručné dějiny drog*, Volvox Globator, ISBN 80-7207-512-8
NEŠPOR, Karel a DVOŘÁK, Václav. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. Praha: Armex, 1998. ISBN 80-902283-9-9.

KALINA, Kamil, Úřad vlády ČR, *Drogy a drogové závislosti , díl 1., 2.*, ISBN 80 86734-05-6

LEJČKOVÁ, P. , MRAVČÍK, V., RADIMECKÝ, J., Úřad vlády ČR, 2004, *Srovnání užívání drog a jeho dopadů v krajích ČR*, ISBN 80-86734-14-15

ROTGERS, Frederick a kol. , *Léčba drogových závislostí*, Grada Publishing, 1999 , ISBN-80-80121-52-2

SAMUELSON, Paul A., NORHAUS William D., *Ekonomie*, 18 vydání nakladatelství Svoboda 2008, ISBN 80-205-0590-3

STRAUS, J. a kol., *Metodika vyšetřování drogové kriminality*, Policejní akademie České republiky, Katedra kriminalistiky 2006, ISBN 978-92-9168-379-6 22

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a ZEMAN, Petr, *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010

9.1 Internetové zdroje

Definice a rozdělení drog - Záchranný kruh [online]. 2009-03-09 [cit. 2012-03-30].

Dostupné z: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/definice_a_rozdeleni_drog.html

Formy a způsoby dosazení stavu drog v ČR [online]. [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: www.mvcr.cz

Míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji v letech 2005 až 2011.

[Http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice](http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice) [online]. 10. 2. 2012 [cit. 2012-03-31].

Dostupné z: <http://www.ustinadlabem.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/nezamestnanost-xu>

Okres Teplice. [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice](http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice) [online]. 10. 2. 2012 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Teplice

Prevence rizikového chování. SANANIM O.S. [online]. 2011-1-5 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: www.odrogach.cz

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a ZEMAN, Petr.: *Pachatelé drogové kriminality*. INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. [online]. 7.11.2011. 7.11.2011 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/travnickova-zeman-pachatele-drogove-kriminality-pdf.aspx>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 283 , odst. 1

<http://www.drogy.cz/>

<http://www.drogy->

[info.cz/index.php/o_nas/co_jsme/poradni_vybor_pro_sber_dat_o_drogach](http://www.drogy-info.cz/index.php/o_nas/co_jsme/poradni_vybor_pro_sber_dat_o_drogach)

<http://droga.czweb.org/>

<http://www.mpsv.cz/cs/>

10 Seznam tabulek, grafů a příloh

Graf č.1	: Porovnání nápadu trestné činnosti Severočeský (Ústecký kraj) s okresem Teplice za období 1998-2011	35
Graf č.2	: Přehled stavu objasněnosti trestných činů Severočeský (Ústecký) kraj s okresem Teplice za období 1998-2011	36
Graf č.3	: Přehled vývoje počtu realizovaných trestných činů nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy od roku 2003-2010 z pohledu výroba a distribuce	37
Graf č.4	: Přehled realizovaných pachatelů problematiky výroba a distribuce v okrese Teplice za období roku 2003-2010 podle pohlaví	38
Graf č.5	: Přehled realizace pachatelů z pohledu druhu distribuované omamné a psychotropní látky a jedy za rok 2003-2010	39
Graf č.6	: Zajištěné množství heroinu v okrese Teplice 2003-2010	42
Graf č.7	: Zajištěné množství metamfetaminu v okrese Teplice 2003-2010	43
Graf č.8	: Zajištěné množství kanabisu v okrese Teplice 2003-2010	43
Graf č.9	: Zajištěný počet varen pervitinu v okrese Teplice 2003-2010	44
Graf č.10	: Počet odhalených pěstíren marihuany v okrese Teplice 2003-2010	45

Tabulka č. 1 : Přehled vývoje cen OPL v průběhu let 1992-2010	50
Tabulka č. 2 : Rozložení dotazovaných dle věku a pohlaví	58
Tabulka č. 3 : Užívání (prelevance) jednotlivých drog	58
Tabulka č. 4 : Podíl osob akceptujících vzniklé problémy spojené s drogovou závislostí	59
Příloha č. 1.: Pokyny k dotazníku	I
Příloha č. 2.: Dotazníkové otázky	II-III

Příloha č. 1.: Pokyny k dotazníku

DOTAZNÍK

Dotazník slouží k získání a analyzování údajů a informací, které mají za úkol popsat a charakterizovat stav, tendence a strukturu uživatelů drog v okrese Teplice, a je součástí diplomové práce pod názvem „ Vývoj a prevence drogové kriminality v okrese Teplice po roce 1989 „, jež je zpracovávána v rámci studia na České zemědělské univerzitě Praha, Provozně –ekonomická fakulta, katedra práva.

Cílem dotazníku je zjistit věkový rozsah, pohlaví, druh drogy, kterou užívají, jaké užívají celoročně, náhradní. Dalším cílem je zadokumentovat problémy, které bezprostředně souvisí s užíváním drog ve vztahu k soukromému životu, jako jsou mezilidské vztahy (rodinné), zdravotní problémy uživatele, problematika zařazení do pracovního problému, případně studium školy, finanční problémy, páčání trestné činnosti za účelem obstarání si finančních prostředků.

Výstup a informace přispějí k autentičnosti informací získaných studiem jiných písemných materiálů, ověření jejich relevantnosti a v neposlední řadě k naznačení směru, jakým je problém drog do budoucnosti směřovat.

Z tohoto důvodu žádám o zodpovědný přístup, pokud máte pocit, že volba odpovědi Vám nevyhovuje, napište prosím odpověď vedle položeného dotazu.

Děkuji za spolupráci.

Pavel Čondl

Příloha č. 2.: Dotazníkové otázky

Otázka č. 1

Označte, v jaké věkové skupině se pohybujete

19-24 let	
25-29 let	
30-35 let	
36 a více	

Otázka č. 2

Jaké je Vaše pohlaví

Žena	
Muž	

Otázka č. 3

Jakou drogu užíváte

Marihuana	
Pervitin	
Heroin	
Těkavé látky	
Jiné (uveďte)	

Otázka č. 4

V případě nedostupnosti Vaší drogy užíváte jako náhradní kterou

Marihuana	
Pervitin	
Heroin	
Těkavé látky	
Jiné (uved'te)	

Otázka č. 5

Vyberte a označte skupiny problémů, které Vám užívání drog přináší

Zdravotní komplikace	
Mezilidské vztahy	
Zaměstnání , škola	
Finanční problém	
Páchání tr. činnosti	